

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćeni tekst (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 196. sjednici, održanoj 18.12.2014. godine, d o n o s i:

ZAKLJUČAK
o primanju k znanju Informacije o implementaciji Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu na području Zeničko-dobojskog kantona

I.

Prima se k znanju Informacija o implementaciji Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu na području Zeničko-dobojskog kantona.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/14
Datum, 18.12.2014. godine
Z e n i c a

PREMIJER

Munib Husejnagić, dipl.ing.maš.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Ministarstvo za obrazovanje,
nauku, kulturu i sport
PEDAGOŠKI ZAVOD ZENICA

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA-DOBOJ CANTON

Ministry of Education,
Science, Culture & Sport
PEDAGOGICAL INSTITUTE ZENICA

INFORMACIJA

**o implementaciji Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja
za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu
na području Zeničko-dobojskog kantona**

Zenica, novembar 2014. godina

SADRŽAJ:

UVOD	3
1. PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	5
1.1. Obuhvat djece Cjelovitim razvojnim programom (CRP)	5
1.2. Obuhvat djece Programom obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu (POPOiO)	8
2. PROSTORNI, MATERIJALNO-TEHNIČKI I KADROVSKI KAPACITETI ZA REALIZACIJU PROGRAMA OBAVEZNOG PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA DJECU U GODINI PRED POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU (POPOiO)	12
2.1. Prostorni kapaciteti predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona za implementaciju POPOiO	12
2.2. Materijalno-tehnički kapaciteti predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona za implementaciju POPOiO	14
2.3. Kadrovski kapaciteti za implementaciju POPOiO na području Zeničko-dobojskog kantona.....	16
3. IMPLEMENTACIJA PROGRAMA OBAVEZNOG PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA DJECU U GODINI PRED POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI	17
3.1. Poteškoće pri implementaciji POPOiO u školskoj 2013/2014. godini.....	20
3.2. Pozitivni efekti implementacije POPOiO u školskoj 2013/2014. godini	21
3.3. Finansijska sredstva potrebna za POPOiO.....	22
4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	24
4.1. Zaključci	24
4.2. Preporuke	26
5. KORIŠTENI IZVORI ZA PRIPREMANJE	28
6. PRILOZI	29

UVOD

Odgov i obrazovanje u ranom djetinjstvu ključni su instrument u postizanju održivog razvoja društva što je potvrđeno velikim brojem istraživanja, ne samo iz oblasti pedagogije i psihologije, nego i ekonomije.

James Heckman, dobitnik Nobelove nagrade 2000. godine, iz oblasti ekonomije, tvrdi da ulaganje u rani razvoj ljudskog kapitala, tj. ulaganje u najmlađe, rezultira najvećim ekonomskim povratom i da na kraju društvu donosi prihod veći za 7%-10%, nego što donosi štednja ili ulaganje u tržište dionica. Povrat od ulaganja u obrazovanje u ranom djetinjstvu je najveći, naročito kada je riječ o djeci iz ugroženih kategorija, jer se tako štedi novac, koji bi se kasnije trošio na razne socijalne programe. Ušteda se odnosi i na oblast obrazovanja i zdravstva jer se smanjuje broj djece, koja ponavljaju razred, a jačanjem otpornosti djece na bolesti u predškolskom periodu, pozitivno se utječe na njihovo zdravstveno stanje kasnije u životu. Bitna ušteda je i u oblasti pravosuđa, jer obrazovanje u ranom djetinjstvu prevenira društveno nepoželjne oblike ponašanja, pa samim tim smanjuje i stepen nezakonitih radnji.

Kada su u pitanju pedagoško-psihološka istraživanja, rezultati pokazuju da odgov i obrazovanje u ranom djetinjstvu pozitivno utječe (Hasanagić, 2010) na kognitivni i socio-emocionalni razvoj djeteta, ali i na bolju pripremljenost djeteta za polazak u školu, koja se ogleda u lakšem i kraćem periodu adaptacije na školsku sredinu i boljem školskom uspjehu iz predmeta matematike i maternjeg jezika.

Hedfild (prema Mandić i Gajanović, 1982) ističe da se kod djece u dobi između 4 i 7 godina, a pod uvjetima institucionalnog odgojnog djelovanja, razvija samopouzdanje, elementi samodiscipline i samokontrole, što omogućava uključivanje djeteta u grupne aktivnosti, prilagođavanje normama grupe, pa samim tim i prihvatanju od strane vršnjaka. Dijete se, u uvjetima institucionalnog odgojnog djelovanja, oslobađa egocentričnosti, što doprinosi socio-emocionalnom razvoju, kao i lakšoj adaptaciji, kasnije, na školsku sredinu.

Sve navedeno ide u prilog činjenici da ukoliko želimo odgajati zdravu i zadovoljnu djecu kako bi jednog dana postali zdravi, zadovoljni, odgovorni i korisni članovi našeg društva, onda definitivno trebamo voditi računa o optimiziranju uvjeta za njihov pravilan rast i razvoj u predškolskom periodu, koje podrazumijeva stvaranje uvjeta za harmoničan razvoj svih područja – kognitivnog, socio-emocionalnog, motoričkog, te razvoja govora.

Drugim riječima, veliku pažnju treba posvetiti kvaliteti predškolskog odgoja i obrazovanja, tj. „...osiguranju optimalnih i jednakih uvjeta da svako dijete, od rođenja do polaska u školu, razvija sve svoje intelektualne i tjelesne sposobnosti, kao i kompetencije, kroz različite vidove kvalitetnog i profesionalno autonomnog, institucionalnog i vaninstitucionalnog predškolskog odgoja i obrazovanja.“(Strateški pravci razvoja predškolskog odgoja i obrazovanja u BiH, 2004)

Prema podacima iz 2003. godine obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u Bosni i Hercegovini bio je 5% (ibidem), dok podaci iz 2011. godine govore o blagom povećanju obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, isključivo u urbanim sredinama, a koje iznosi 6-12% (APOS0, 2011). Upravo ovi podaci nas stavljaju na pretposljednje mjesto evropskih zemalja po obuhvatu djece predškolskim odgojem i obrazovanjem.

Imajući u vidu bitnost predškolskog odgoja i obrazovanja za dijete, obitelj i društvo uopće, kao i činjenicu o niskom stepenu obuhvata djece u Bosni i Hercegovini, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine 2008.godine, usvojilo je Strateške pravce razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije 2008.-2015.godina („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 63/08). Jedan od dugoročnih ciljeva vezan je za povećanje broja upisane djece u predškolske ustanove na 50 % populacije i 100 % obuhvat djece u godini pred polazak u školu. Prema

utvrđenom srednjoročnom cilju upis djece u predškolske ustanove, u 2012. godine, trebao je dostići 20 % populacije.

Programom rada Pedagoškog zavoda Zenica za 2014. godinu predviđena je i izrada Informacije o implementaciji programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu. Rezultati do kojih se došlo pri izradi Informacije su kvantitativnog i kvalitativnog karaktera, a isti će omogućiti Vladi Zeničko-dobojskog kantona da pored općih informacija i statističkih pokazatelja razmotri i preporuke za strateško planiranje i razvoj oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja na području Zeničko-dobojskog kantona u narednom periodu s posebnim fokusom na predškolski odgoj i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu.

1. PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Na području Zeničko-dobojskog kantona djeluje 26 predškolskih ustanova od kojih je 7 javnih predškolskih ustanova i 19 privatnih predškolskih ustanova. U predškolskim ustanovama, uposlena su 102 odgajatelja, od čega su 34 profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, 39 nastavnika predškolskog odgoja i obrazovanja, 15 profesora razredne nastave, 10 nastavnika razredne nastave, 2 učitelja i 2 pedagoga. Općine Usora, Olovo i Doboj Jug su općine koje još uvijek nemaju ni jednu predškolsku ustanovu koja bi pružala usluge iz domena predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu uzrasta od 6 mjeseci do polaska u osnovnu školu.

U Informaciji su prikazani zbirni pokazatelji o obuhvatu djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, prostornim, materijalno-tehničkim i kadrovskim kapacitetima predškolskih ustanova, te implementaciji Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu na području Zeničko-dobojskog kantona, koji su urađeni na osnovu tabelarnih izvještaja koje su predškolske ustanove dostavile Pedagoškom zavodu, podataka iz godišnjih programa rada predškolskih ustanova za školsku 2013/2014. godinu, te podataka dobijenih sumiranjem izvještaja o realizaciji Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u školskoj 2012/2013. i 2013/2014. godini. Zbirni pokazatelji u Informaciji prikazani su tabelarno i grafički uz detaljne opise, a pokazatelji po općinama i predškolskim ustanovama na nivou općina putem tabela koje se nalaze u Prilogu Informacije (*Tabela 5,6,7,8 i 9*).

1.1. Obuhvat djece Cjelovitim razvojnim programom (CRP)

U ustanovama za predškolski odgoj i obrazovanje na području Zeničko-dobojskog kantona realizira se Cjeloviti razvojni program za djecu uzrasta od 6 mjeseci života do polaska u osnovnu školu (u daljem tekstu CRP) i Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu (u daljem tekstu POPOiO).

Cjeloviti razvojni program se realizira u jaslicama (za djecu uzrasta 6 mjeseci do 3 godine života) i vrtiću (za djecu uzrasta od 3 do 5 godina života), a finansijski je podržan od strane osnivača i roditelja djece koja su upisana u predškolsku ustanovu. Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu namijenjen je za svu djecu, a finansira se iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona. U dosadašnjoj praksi jednim dijelom je finansiran i od strane međunarodnih organizacija. Navedeni program se uspješno implementira na području Zeničko-dobojskog kantona u posljednje dvije školske godine u skladu sa odredbama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 7/10 i 8/12).

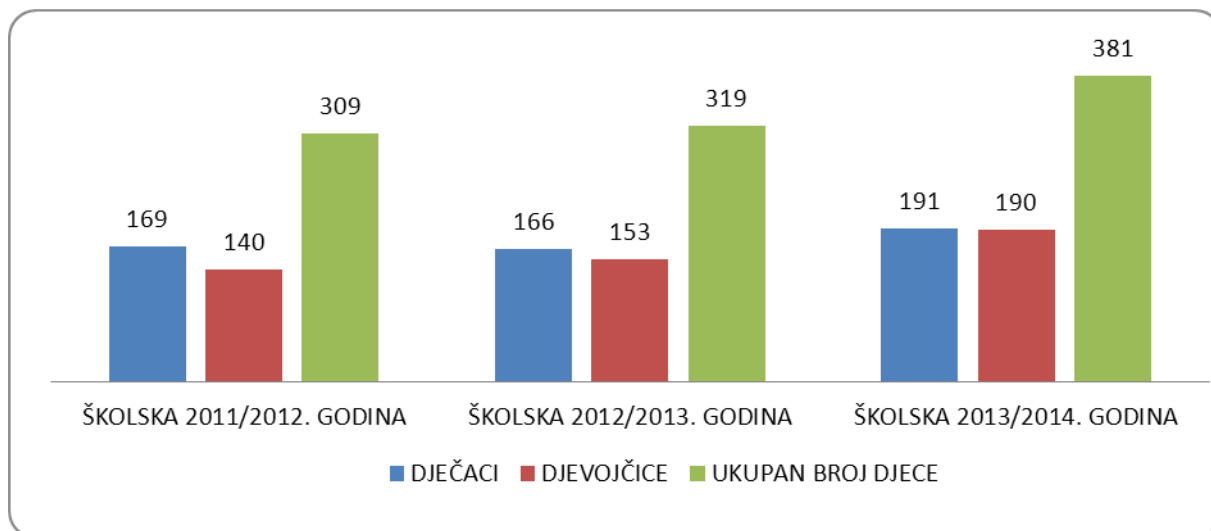
U *Tabeli 1* se nalaze zbirni pokazatelji o broju djece po uzrastima i vrstama programa za Zeničko-dobojski kanton za period školska 2011/2012. - 2013/2014. godina. Podaci o broju djece i vrsti programa po predškolskim ustanovama za protekle tri školske godine nalaze se u Prilogu Informacije (*Tabela 5,6,7*).

Podaci iz *Tabele 1* govore o porastu ukupnog broja djece obuhvaćene CRP i POPOiO. Za 2013/2014. godinu broj djece je iznosio 5118, a što je za 3002 djece više u odnosu na školsku 2011/2012. godinu, kada se nije realizirao POPOiO. Potrebno je napomenuti da su podaci iz *Tabele 1* isključivo vezani za predškolske ustanove. Budući da predškolske ustanove, zbog svojih kadrovskih, prostornih i materijalnih kapaciteta nisu bile u mogućnosti potpuno realizirati POPOiO, Program se djelimično morao realizirati i uz podršku osnovnih škola sa područja Zeničko-dobojskog kantona, kako u školskoj 2012/2013. godini, tako i u školskoj 2013/2014. godini. Detaljniji podaci o školama u kojima je realiziran POPOiO su navedeni u Prilogu Informacije (*Tabela 6,7*).

Tabela 1: Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem po uzrastu i vrsti programa za period školska 2011/2012. - 2013/2014. godina

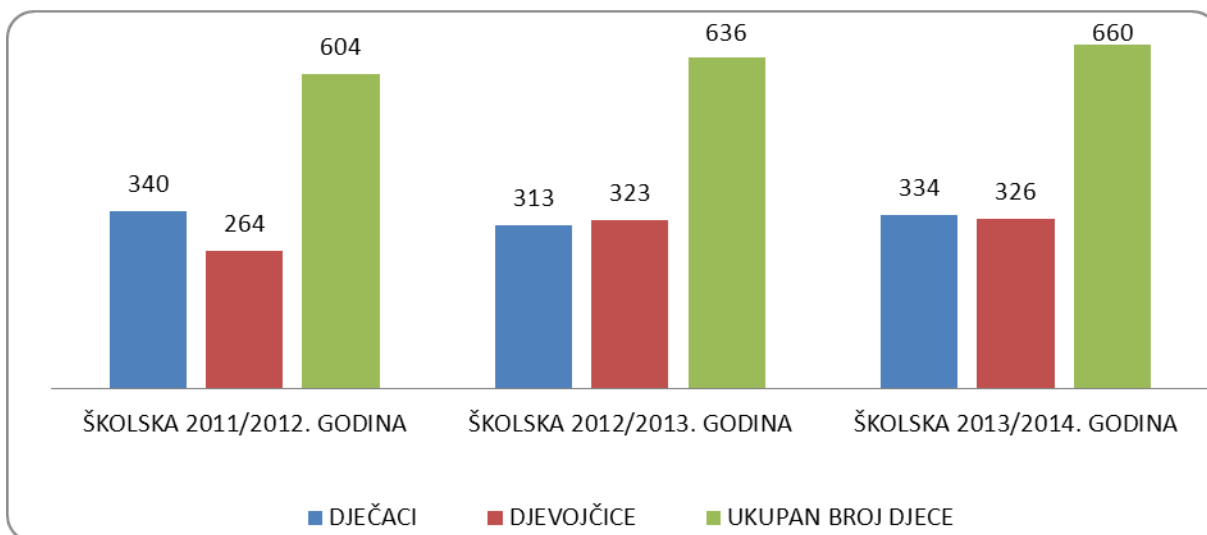
ŠKOLSKA GODINA	BROJ DJECE I BROJ ODGOJNIH GRUPA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA														UKUPAN BROJ DJECE			UKUPAN BROJ GRUPA										
	JASLICE (6 mj.-3 godine)				VRTIĆ (3 i 4 godine)			VRTIĆ (5 godina)			"MALA ŠKOLA"			GRUPA PROGRAM OPOiO					OSTALO									
	BROJ DJECE			BROJ GRUPA	BROJ DJECE		BROJ GRUPA	BROJ DJECE			BROJ GRUPA	BROJ DJECE			BROJ GRUPA	M	Ž		U									
	M	Ž	U		M	Ž		U	M	Ž		U	M	Ž						U	M	Ž	U					
Školska 2011/2012. godina	169	140	309	19	340	264	604	33	215	215	430	24	147	129	276	16	-	-	-	-	247	251	498	24	1117	999	2116	116
Školska 2012/2013. godina	166	153	319	21	313	323	636	34	264	260	524	28	-	-	-	-	1422	1338	2760*	170	100	108	208	9	2265	2182	4447	260
Školska 2013/2014. godina	191	190	381	27	334	326	660	35	270	266	536	29	-	-	-	-	1420	1351	2771**	157	411	359	770	38	2626	2492	5118	286
UKUPNO:	526	483	1009	67	987	913	1900	2002	748	741	1489	81	147	129	276	16	2842	2689	5531***	309	411	359	770	38	5453	5006	10459	640

Mada navedeni podaci govore o porastu obuhvata djece (za 3002), trebamo imati na umu da je povećanje broja djece isključivo vezano za realizaciju tromjesečnog POPOiO od 150 sati, te da je procenat obuhvata djece CRP i dalje veoma nizak i iznosi 14,70%, a što je vidljivo iz *Grafikona 1, 2 i 3*.

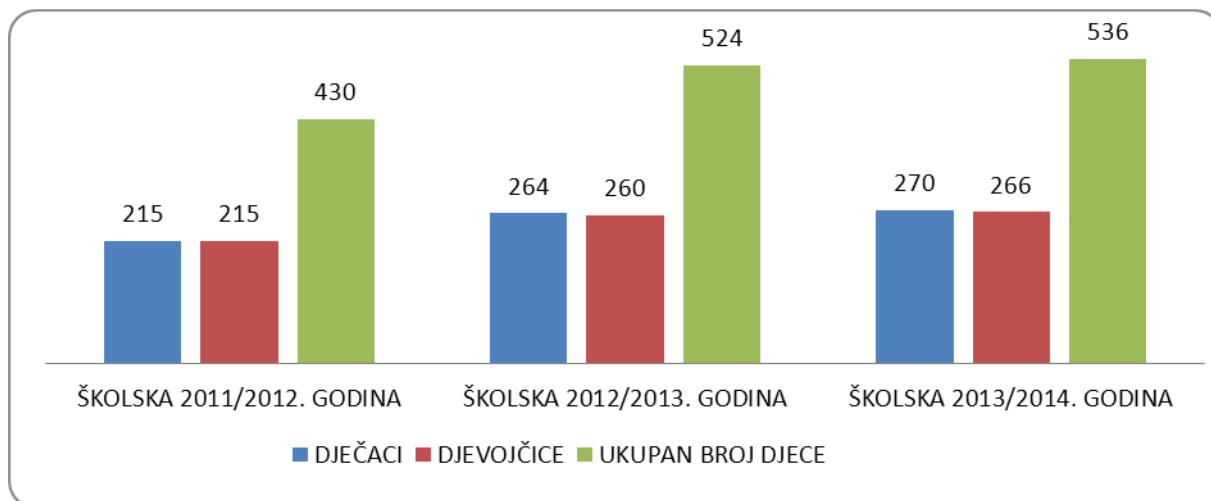
Grafikon 1 : Broj djece jasličkog uzrasta (6 mjeseci - 3 godine života) za period školska 2011/2012. - 2013/2014. godina

Iz *Grafikona 1* je vidljiv blagi porast broja djece u jaslicama. U školskoj 2013/2014. godini broj djece u jaslicama je iznosio 381, što je za 72 djece (18,9%) više u odnosu na školsku 2011/2012. godinu.

Grafikon 2: Broj djece u vrtićoj grupi (3 i 4 godine) za period školska 2011/2012. - 2013/2014. godina

Iz *Grafikona 2*, također, je vidljiv blagi porast broja djece u vrtiću (3 i 4 godina života). U školskoj 2013/2014. godinu taj broj je iznosio 660, što je za 56 djece (8,48%) više u odnosu na školsku 2011/2012. godinu.

Grafikon 3: Broj djece u vrtiću (5 godina života) za period školska 2011/2012. - 2013/2014. godina

Iz *Grafikona 3* je vidljivo da je broj djece u vrtiću (5. godina života) za školsku 2013/2014. godinu iznosio 536, što je za 106 djece (19,77%) više u odnosu na školsku 2011/2012. godinu. Mada i ovi podaci govore o blagom povećanju obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, to je i dalje nedovoljno, jer je 536 djece, koliko je bilo obučeno CRP, samo **14,70% djece** od ukupnog broja djece, koja su te godine upisana u prvi razred osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona.

Kada su u pitanju djeca u petoj godini života, važno je napomenuti da se ovdje radi o podacima s početka školske godine, jer se broj djece na ovom uzrastu u periodu mart-juli, tj. u periodu implementacije POPOiO, smanjuje od 30% do 85% zavisno od predškolske ustanove, a što je vidljivo iz *Tabele 2*. Roditelji tada ispisuju djecu iz CRP-a i upisuju ih u POPOiO, koji se finansira iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona. Ispisivanje djece iz CRP-a utječe na smanjenje ionako niskog obuhvata djece CRP-om. Dodatni problem je i pogoršavanje, ionako, loše finansijske situacije predškolskih ustanova. Ukoliko bi se iznašle mogućnosti za prelazak djece na poludnevni boravak u predškolskoj ustanovi, finansiran od strane roditelja i uključivanje iste djece u POPOiO, riješio bi se ovaj problem.

1.2. Obuhvat djece Programom obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu (POPOiO)

Zeničko-dobojski kanton je donio Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 07/10 i 08/12). Zakonom je propisan Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, od minimalno 150 sati, s ciljem realizacije 100% obuhvata djece u godini pred polazak u školu.

Implementacija Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu počela je u školskoj 2012/2013. godini i dala je doprinos skoro 100% obuhvatu djece, a što je vidljivo iz podataka u *Tabeli 2*.

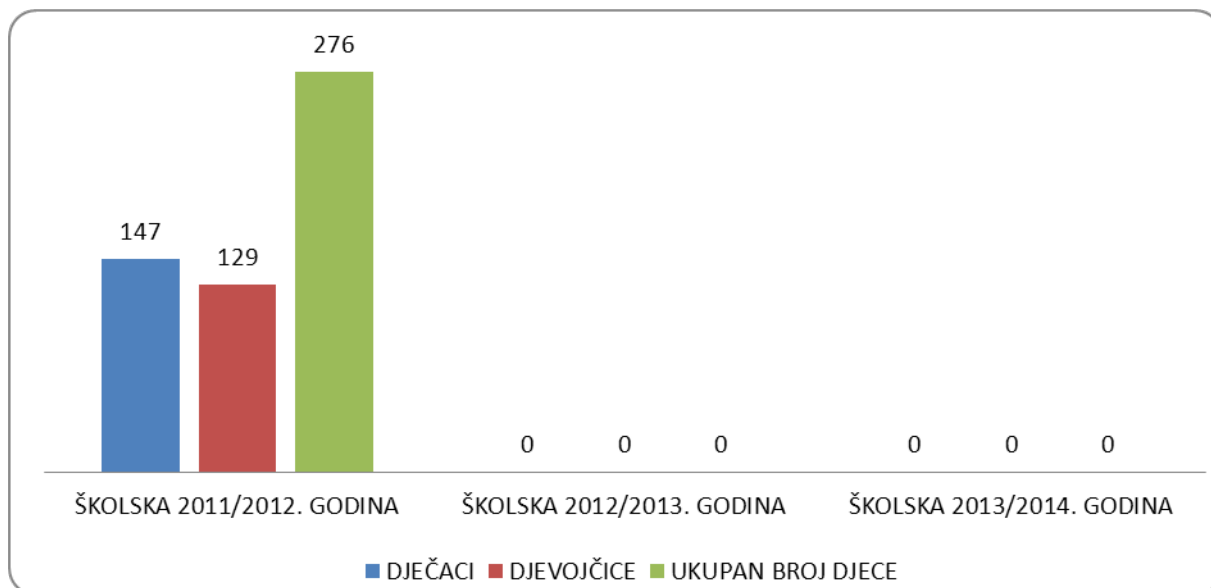
Tabela 2: Obuhvat djece POPOiO za period 2012/13.-2013/2014.

Školska godina	Broj djece				Procenat obuhvata djece POPOiO	Broj upisane djece u prvi razred osnovne škole naredne školske godine
	CRP ¹		POPOiO			
	finasiran od osnivača i roditelja	Finansiran od strane MONKS ZDK i međunarodnih organizacija	finansiran od strane MONKS ZDK	Finaniran od strane UNICEF-a		
	početak školske godine	vrijeme realizacije POPOiO				
2012/2013.	524	365	3158	208	3731 djece 99,55%	3748
2013/2014.	536	92	3161	770	4023 djece 99,80%	4031

Iz Tabele 2 vidljivo je da je **obuhvat djece POPOiO za školsku 2012/2013. godini bio 99,55%, a za školsku 2013/2014. godinu 99,80%** od ukupnog broja djece upisane u prvi razred osnovne škole. To je u skladu sa ciljem postavljenim u Strateškim pravcima razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije 2008.-2015. godina, a odnosi se na 100% obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u godini pred polazak u školu.

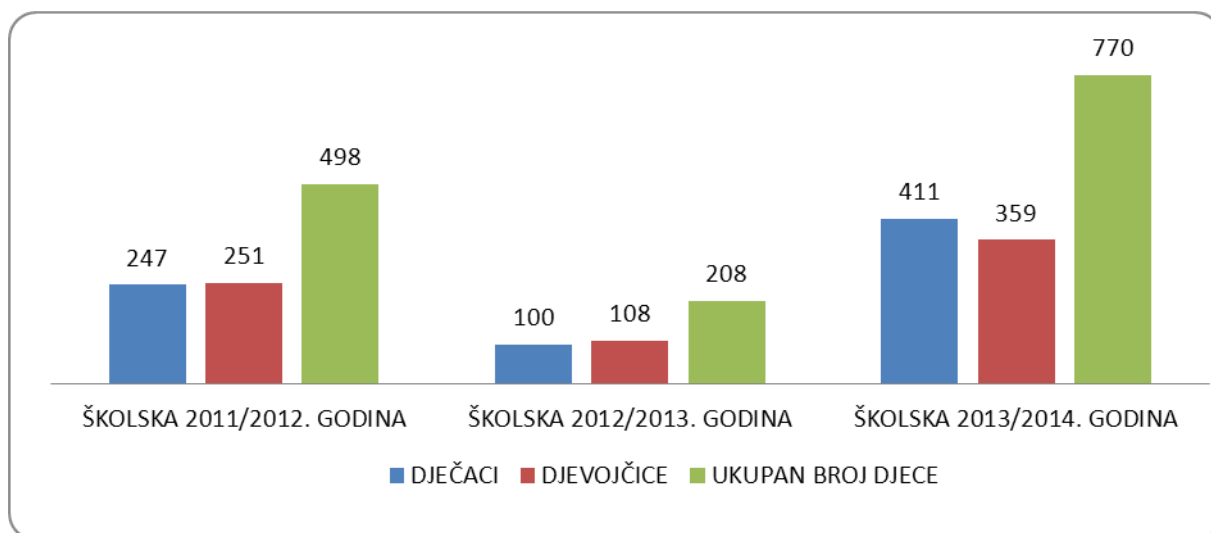
Treba napomenuti da je u školskoj 2011/2012. godini odgođena implementacija Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u školu, u skladu sa Izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 8/12). S ciljem povećanja obuhvata djece u godini pred polazak u školu, predškolske ustanove su u školskoj 2011/2012. godini realizirale tzv. „Malu školu“ za 276 djece čiji su roditelji pokazali interesovanje i isi finansirali, a što je vidljivo na *Grafikonu 4*.

¹ Legenda: **CRP** – Cjeloviti razvojni program; **POPOiO** - Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu

Grafikon 4 : Broj djece-polaznika Programa "Mala školu" u školskoj 2011/2012. godini

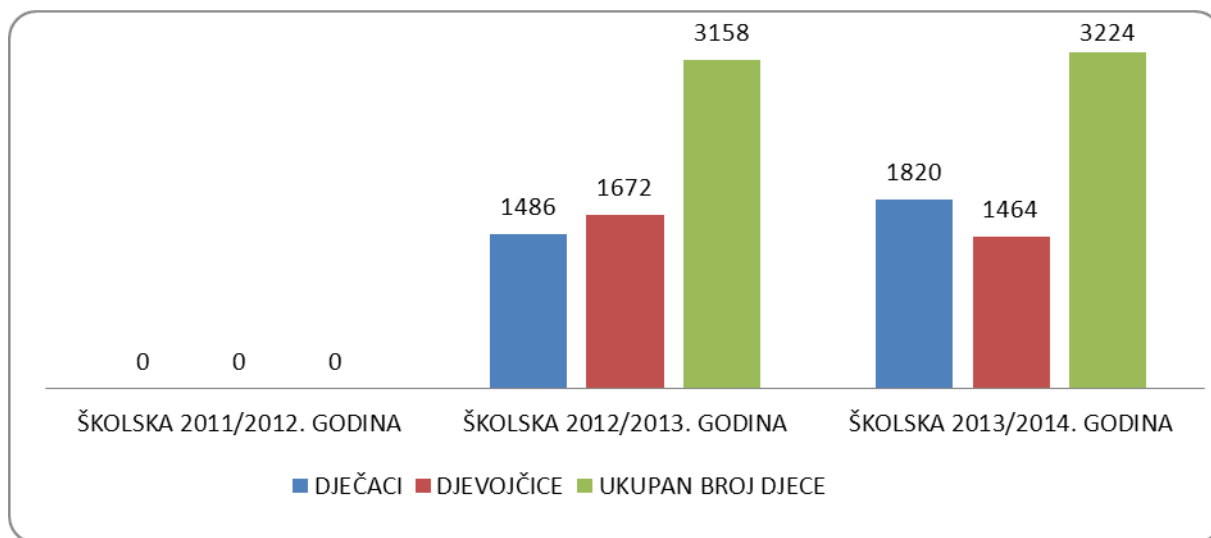
U istoj školskoj godini, 2011/2012., još 498 djece, u godini pred polazak u osnovnu školu, bilo je obuhvaćeno nekim od tromjesečnih programa međunarodnih organizacija kao što su Save the Children, UNICEF, CIVITAS i sl., a što je vidljivo iz *Grafikona 5*. Ukupan broj djece koji je u ovoj godini prošao neki od programa u godini pred polazak u osnovnu školu iznosio je **774**, što je 20% u odnosu na ukupan broj djece koja su te godine upisna u prvi razred osnovne škole za školsku 2012/2013. godinu.

Grafikon 5: Broj djece-polaznika programa podržanih od nevladinih i međunarodnih organizacija za period školska 2011/202. - 2013/2014. godina

Iz *Grafikona 5* je vidljivo da je uz podršku međunarodnih organizacija, u ovom slučaju UNICEF-a, u školskoj 2012/2013. godini realiziran POPOiO za **208** djece u općinama Žepče i Zavidovići, a u školskoj 2013/2014. godini u općinama Visoko, Maglaj, Kakanj i Zavidovići, u okviru Projekta "Dubai Cares" POPOiO je realiziran za **770** djece.

Iz *Grafikona 6* vidljiv je ukupan broj djece koja su pohađala POPOiO u školskoj 2012/2013. i 2013/2014. godini.

Grafikon 6: Broj djece-polaznika POPOiO u školskoj 2012/2013. i 2013/2014. godini

U školskoj 2012/2013. godini ukupan broj djece iznosio je **3158**. Od navedenog broja djece (3158), predškolske ustanove su bile nosioci svih aktivnosti za 2760 djece, a za preostalih 398 djece nosioci aktivnosti su bile osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona i to: JU OŠ "Ćamil Sijarić" Zenica, JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo, JU OŠ "Olovo" Olovo, JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora, JU OŠ "Alija Nametak" Žepče, JU OŠ "Abdulvehab Ilhamija" Žepče i JU OŠ "Fra Grga Martić" Žepče.

Ukupan broj djece koja su pohađala POPOiO u školskoj 2013/2014. godini iznosio je 3224. Od navedenog broja djece (3224), predškolske ustanove su bile nosioci svih aktivnosti za 2771 djece, a za preostalih 453 djece nosioci aktivnosti su bile osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona i to: JU OŠ "Ćamil Sijarić" Zenica, JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo, JU OŠ "Olovo" Olovo, JU OŠ "Maglaj" Maglaj, JU OŠ "Huso Hodžić" Tešanj, JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora, JU OŠ "Žepče" Žepče, i JU OŠ "Fra Grga Martić" Žepče. Detaljni prikaz o broju djece po školama nalazi se u Prilogu Informacije (*Tabela 6, 7*).

2. PROSTORNI, MATERIJALNO-TEHNIČKI I KADROVSKI KAPACITETI ZA REALIZACIJU PROGRAMA OBAVEZNOG PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA DJECU U GODINI PRED POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU

Prostorni i materijalno-tehnički, kao i kadrovski uvjeti za nesmetan i kvalitetan rad predškolskih ustanova definirani su Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 2/11).

2.1. Prostorni kapaciteti predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona za implementaciju POPOiO

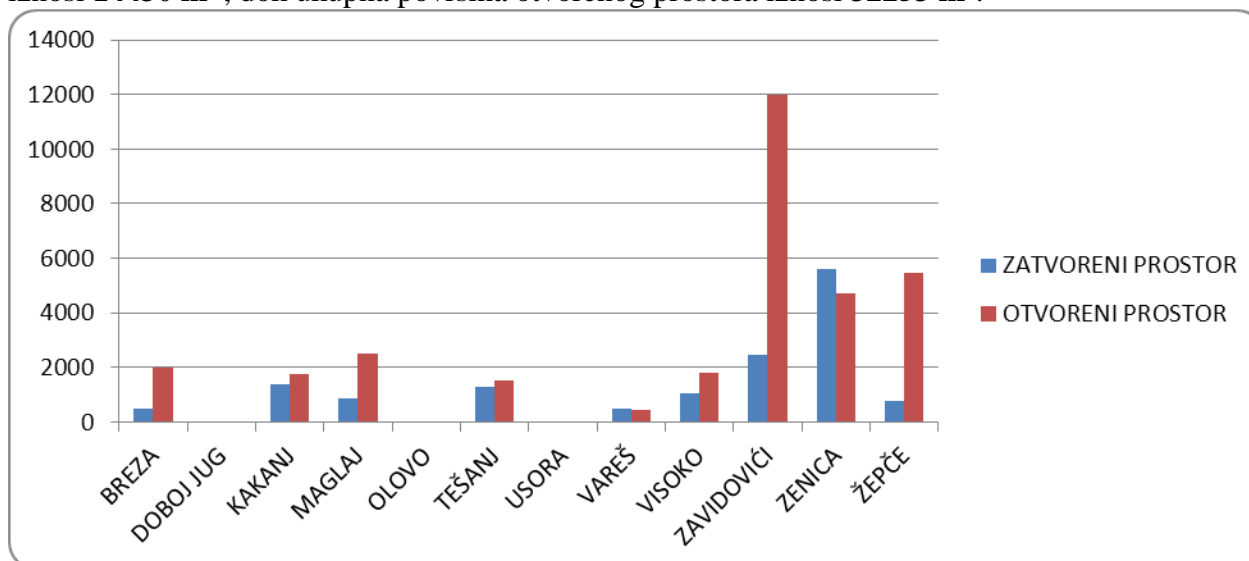
Da bi se zadovoljili osnovni pedagoški i zdravstveno-higijenski uvjeti, Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje, definirani su građevinski i površinski uvjeti koji omogućavaju kvalitetan boravak i život djece u predškolskoj ustanovi (jaslicama i vrtiću). Za djecu uzrasta 5,5 godina, definiran je minimum od 2,4 m² zatvorenog prostora (optimalno 6 m²) i 3 m² otvorenog prostora (dvorišta) po jednom djetetu u skladu sa stepenom razvijenosti predškolske ustanove

Tabela 3: Prostorni i materijalno-tehnički kapaciteti predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona (prikaz po općinama)

Općina	Broj predškolskih ustanova	Površina prostora u predškolskoj ustanovi		Broj prostorija za realizaciju POPOiO	Materijalno-tehnički uvjeti					
		Zatvoreni prostor (m ²)	Otvoreni prostor (m ²)		Građevinsko stanje prostorija			Opremljenost prostorija		
					Z ²	DZ	N	Z	DZ	N
Breza	1	500	2000	1	1	-	-	1	-	-
Doboj jug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kakanj	2	1400	1750	3	3	-	-	1	2	-
Maglaj	2	860	2500	6	5	1	-	5	1	-
Olovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tešanj	7	1290	1540	10	9	1	-	9	1	-
Usora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vareš	1	505	445	1	1	-	-	1	-	-
Visoko	1	1065	1826	1	1	-	-	1	-	-
Zavidovići	1	2470	12000	12	6	2	4	6	2	4
Zenica	9	5588	4737	23	9	12	2	9	12	2
Žepče	2	752	5455	2	2	-	-	2	-	-
Ukupno ZDK:	26	14430	32253	59	37	16	6	35	18	6

² **Legenda:** Z-zadovoljava; DZ-djelimično zadovoljava; N-nezadovoljava

Ukupna zatvorena površina, u 26 predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona, iznosi **14430 m²**, dok ukupna površina otvorenog prostora iznosi **32253 m²**.

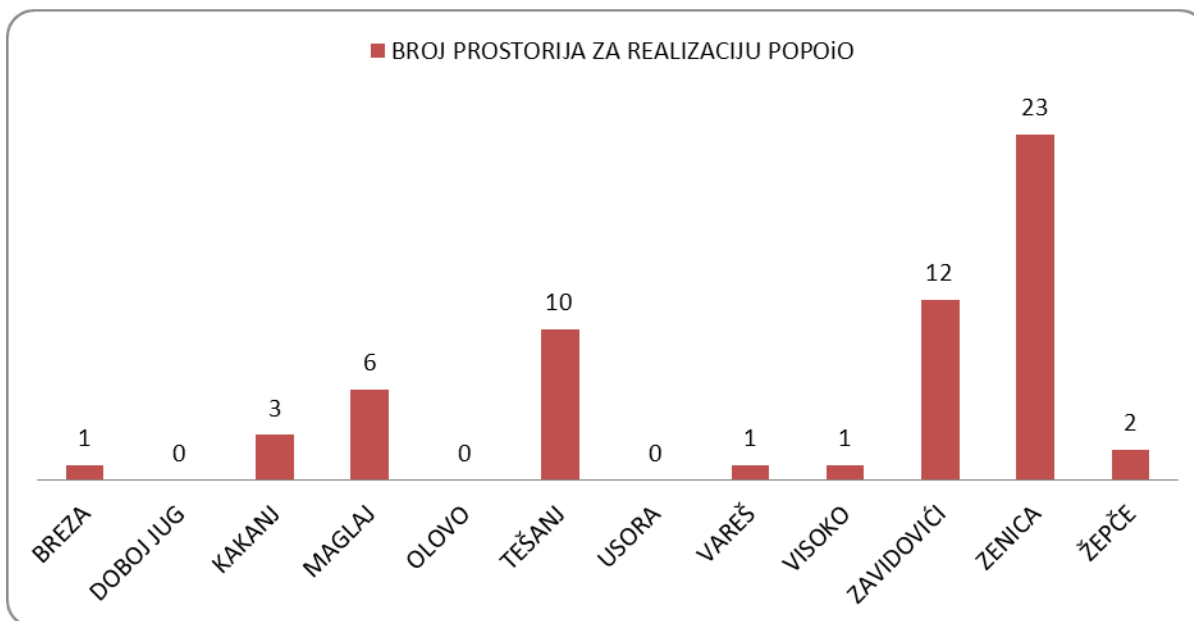

Grafikon 7: Površina zatvorenog i otvorenog prostora u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona

Uzmemo li u obzir Pedagoške standarde i normative za predškolski odgoj i obrazovanje, tj. optimalni normativ za zatvoreni prostor, koji po jednom djetetu uzrasta 5,5 godina iznosi 6 m², te ukupnu zatvorenu površinu predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona koja iznosi 14430 m², predškolske ustanove mogu prihvatiti ukupno 2405 djece u godini pred polazak u školu, ukoliko bi svoju djelatnost samo usmjerile na odgojno-obrazovni rad sa ovom djecom.

Budući da je primarna djelatnost predškolskih ustanova realizacija Cjelovitog razvojnog programa koji je namijenjen djeci uzrasta od 6 mjeseci do 3 godine (jaslice) i djeci uzrasta od 3 godine do polaska u školu - 5,5 godina (vrtić), jasno je da predškolske ustanove ne mogu sav raspoloživi prostor staviti u funkciju realizacije Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja.

Na temelju podataka dobijenih iz predškolskih ustanova, **59** prostorija se može koristiti za realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u toku školske godine. Budući da u jednoj prostoriji dnevno mogu boraviti maksimalno dvije odgojne grupe po tri sata, ukupan broj odgojnih grupa koje mogu prihvatiti predškolske ustanove na području Zeničko-dobojskog kantona u jednom tromjesečnom ciklusu (150 sati) iznosi **118 grupa**.

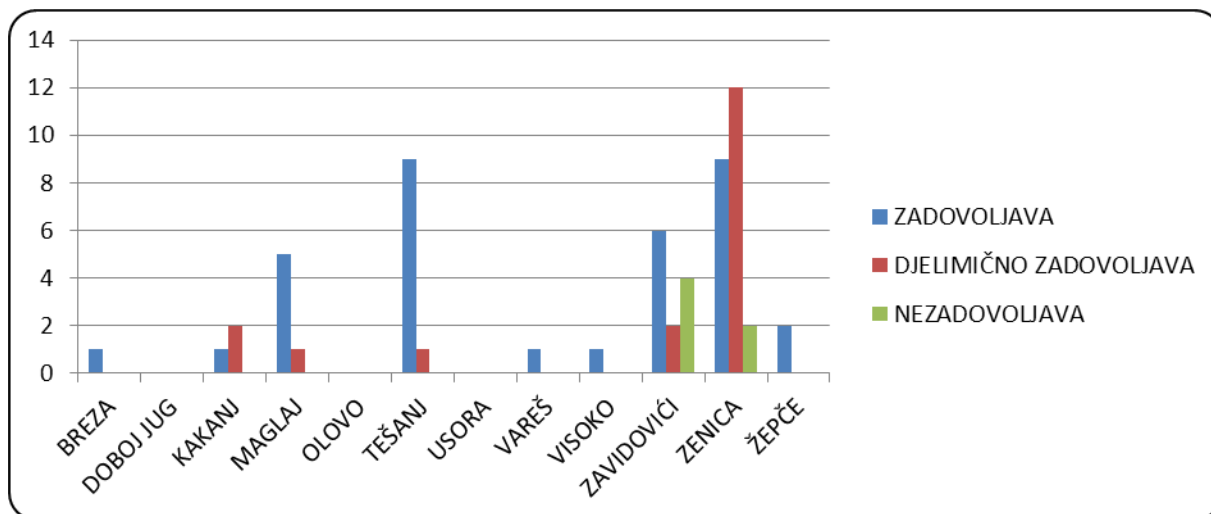
Grafikon 8: Broj prostorija za realizaciju POPOiO u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona

Broj navedenih prostorija u predškolskim ustanovama (59) je zadovoljavajući kada su u pitanju djeca iz urbanih sredina. Budući da se dvije trećine grupa realizira u prigradskim i seoskim naseljima, u tu svrhu koriste se objekti osnovnih škola (centralne škole i područne škole), a u tri slučaja i prostorije mjesne zajednice. U općinama Olovo, Usora i Doboj Jug POPOiO se realizira isključivo u prostorijama škola, jer u tim općinama ne postoji ni jedna predškolska ustanova. Iako se u školama koriste učionice prvih razreda, one samo djelimično zadovoljavaju potrebe djece predškolskog uzrasta.

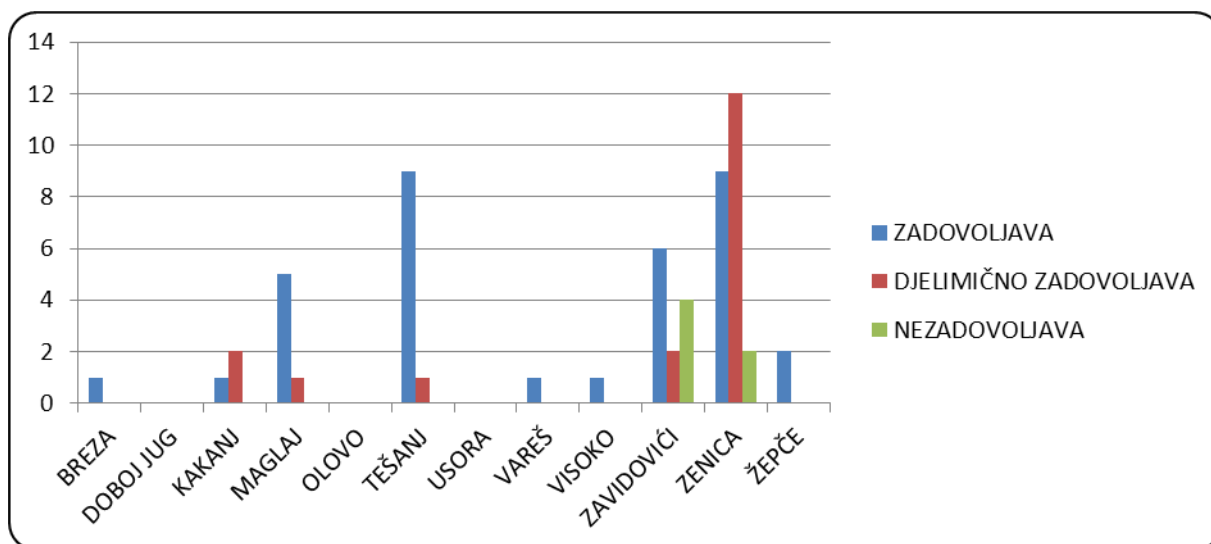
Navedeni podaci govore o neophodnosti adaptacije i opremanja učionica u osnovnim školama potrebnom opremom, namještajem i didaktičkim sredstvima koja su propisana Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje. Na ovaj način bi se osigurali potrebni prostorni i materijalno-tehnički uvjeti za kvalitetniju realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja.

2.2. Materijalno-tehnički kapaciteti predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona za implementaciju POPOiO

Grafikon 9 se odnosi na građevinsko stanje prostorija u predškolskim ustanovama koje se koriste za realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja. Od 59 prostorija, prema procjeni direktora predškolskih ustanova, 37 prostorija (62,71%) ima zadovoljavajuće građevinsko stanje, 16 prostorija (27,12%) ima stanje koje djelimično zadovoljava, a 6 prostorija (10,17%) ima nezadovoljavajuće građevinsko stanje.

Grafikon 9: Građevinsko stanje prostorija u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju POPOiO

Grafikon 10: Opremljenost prostorija u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju POPOiO

Kada govorimo o opremljenosti prostorija namještajem, opremom i didaktičkim sredstvima, evidentno je da 35 prostorija (59%) ima zadovoljavajuću opremu koja je u skladu sa potrebama djece ovog uzrasta, 18 prostorija (30,50%) djelimično zadovoljava kada je u pitanju opremljenost, a 6 prostorija (10,20%) ima nezadovoljavajuće stanje kada je u pitanju opremljenost.

2.3. Kadrovski kapaciteti za implementaciju POPOiO na području Zeničko-dobojskog kantona

Nosioci aktivnosti za realizaciju POPOiO su predškolske ustanove, tačnije 26 predškolskih ustanova u kojima su zaposlena 102 odgajatelja, od čega je 34 profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, 39 nastavnika predškolskog odgoja i obrazovanja, 15 profesora razredne nastave, 10 nastavnika razredne nastave, 2 učitelja i 2 pedagoga (detaljnije u Prilogu Informacije, *Tabela 9*).

Zbog specifičnosti rada sa djecom predškolskog uzrasta, POPOiO bi trebali realizirati nastavnici/profesori predškolskog odgoja i obrazovanja. Budući da su u predškolskim ustanovama zaposlena 73 nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, jasno je da je postojeći kapacitet predškolskih ustanova nedostatan za realizaciju POPOiO, čak i kada bi se sav raspoloživi kadar stavio u funkciju realizacije POPOiO. Zato se, već dvije godine, za realizaciju POPOiO angažiraju nastavnici/profesori predškolskog odgoja i obrazovanja sa Zavoda za zapošljavanje. Pored nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, angažiraju se i nastavnici/profesori razredne nastave (44,25%) za realizaciju POPOiO u školama i kombinovanim odjeljenjima (kombinacija POPOiO i više razreda osnovne škole).

Imajući u vidu specifičnost POPOiO, kao i specifičnosti rada sa djecom ovog uzrasta vezane za razvojne mogućnosti i potrebe i metode rada, potrebno je da ovaj Program prioritetno realiziraju nastavnici/profesori predškolskog odgoja i obrazovanja. Prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona imamo **87** nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja prijavljenih na Zavod. Imajući u vidu da u predškolskim ustanovama imamo određen broj stalno zaposlenih odgajatelja koji mogu, kroz preraspodjelu poslova, biti angažirani na ovom Programu, te 87 nezaposlenih nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, kroz modifikaciju realizacije POPOiO osigurala bi se potpuna stručna zastupljenost. Pod modifikacijom se smatra realizacija POPOiO u dva ciklusa – jesenjem i proljetnom. Ovakav model bi, prije svega, imao pozitivan utjecaj na kvalitetu realizacije Programa i njegovu djelotvornost.

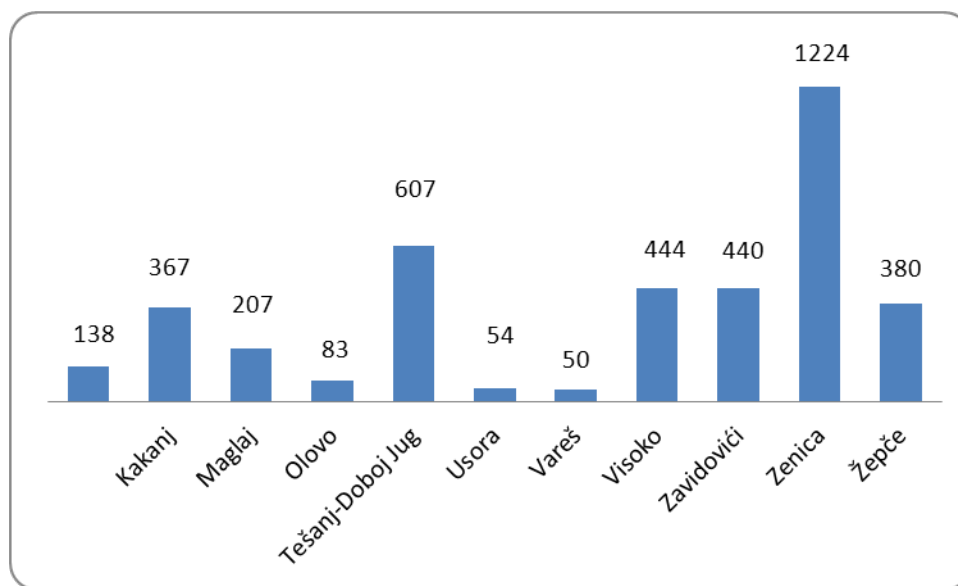
Budući da u nekim općinama (Tešanj, Usora, Olovo i Doboju Jug) postoji deficit nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, primjena navedenog modela, omogućila bi stručnu zastupljenost i u ovim općinama.

3. IMPLEMENTACIJA PROGRAMA OBAVEZNOG PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA DJECU U GODINI PRED POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI

Sredstva za realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu (POPOiO) u školskoj 2013/14. godini za 3994 djece osigurana su iz dva izvora, i to:

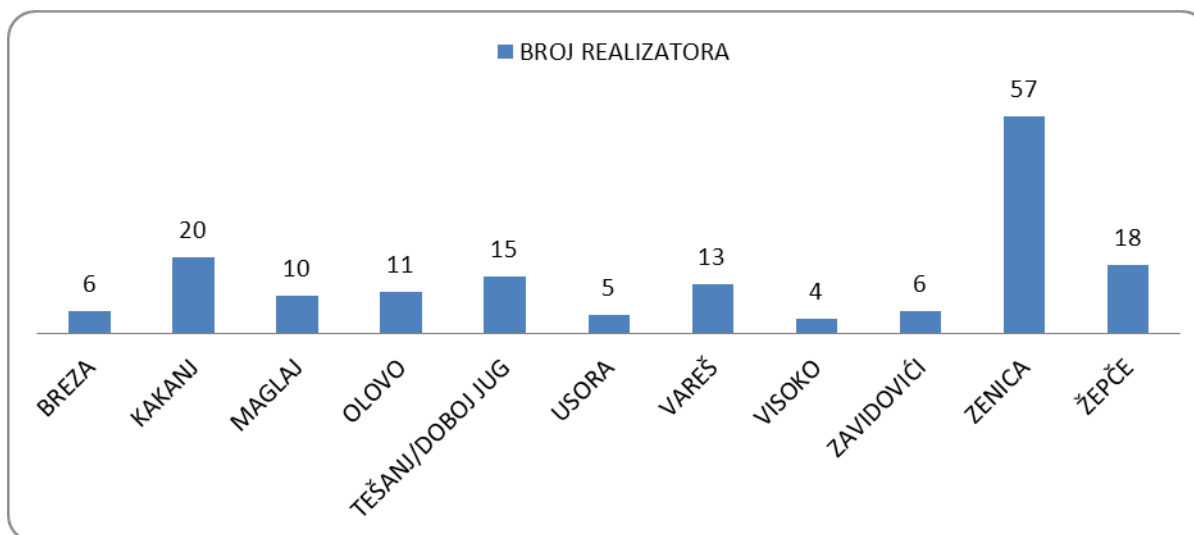
- iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 3224 djece i
- od strane UNICEF-a kroz realizaciju projekta *Povećajmo mogućnosti djeci u BiH za rano učenje* u općinama Kakanj, Maglaj, Visoko i Zavidovići za 770 djece.

Iz *Grafikona 11* vidljivo je da su djeca iz općina Tešanj i Doboju Jug prikazana zajedno, jer su POPOiO realizirali mobilni timovi iz predškolskih ustanova sa područja Općine Tešanj.

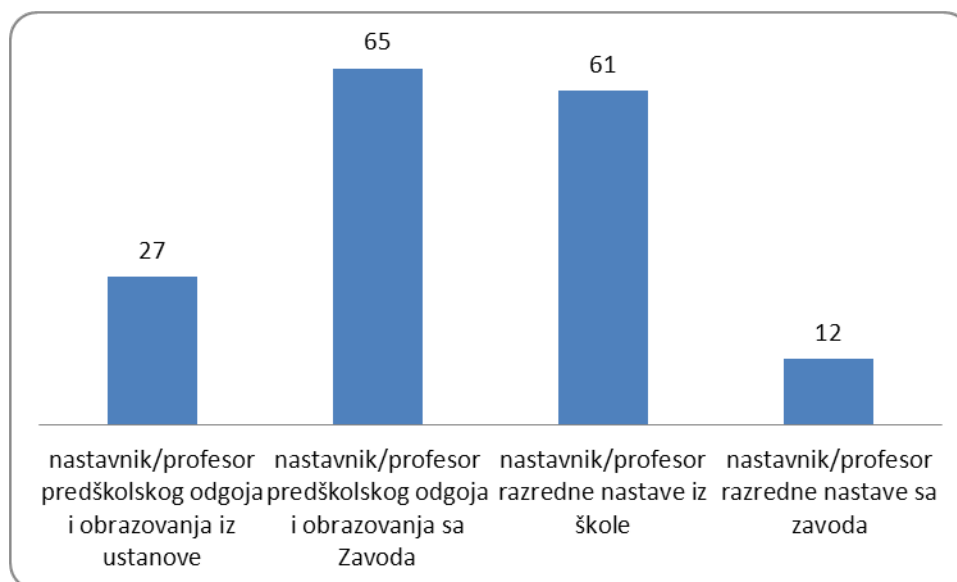
Grafikon 11 : Obuhvat djece POPOiO po općinama Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini

U realizaciji Programa učestvovalo je 165 realizatora. Broj realizatora po općinama prikazan je na *Grafikonu 12*.

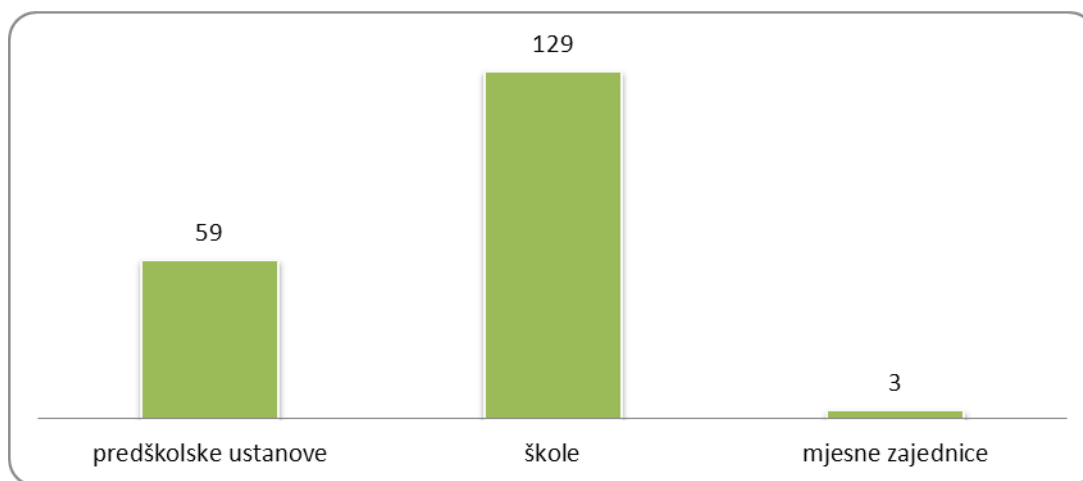
Grafikon 12: Broj realizatora POPOiO po općinama Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini

Struktura realizatora vidljiva je iz *Grafikona 13*. Od **165** realizatora, **92** su nastavnici/profesori predškolskog odgoja i obrazovanja, a **73** nastavnici/profesori razredne nastave. Od **92** nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, **65** je sa Zavoda za zapošljavanje, a **29** iz predškolskih ustanova. Od **73** nastavnika/profesora razredne nastave, **12** je sa Zavoda za zapošljavanje, a ostali su iz osnovnih škola u kojima se Program realizirao.

Grafikon 13 : Struktura realizatora POPOiO u školskoj 2013/2014. godini

Program se realizirao u **191** odgojno-obrazovnoj grupi: pri predškolskim ustanovama (59), osnovnim školama (129) i mjesnim zajednicama (3). Za grupe djece koje su brojale manje od 6 djece, Program se realizirao u kombiniranim odjeljenjima osnovnih škola (46).

Grafikon 14 : Mjesto realizacije POPOiO u školskoj 2013/2014. godini

Realizacija Programa odvijala se u dva proljetna tromjesečna ciklusa (mart-maj i maj-juli). Po završetku Programa djeca su dobila Uvjerenja o završenom Programu predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu i portfolio u kojem se, između ostalog, nalaze njihovi reprezentativni radovi i opservacijske liste vezane za sva razvojna područja. Budući da Pravilnikom o postupku upisa djece u osnovnu školu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ br.5/08), nije predviđen ovaj dokument jer je Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju stupio na snagu 2010. godine, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona je prošle školske godine svim predškolskim ustanovama i osnovnim školama na području Zeničko-dobojskog kantona uputilo dopis koji se odnosio na Uputstvo za praćenje i dokumentovanje u okviru Programa obaveznog predškolskog odgoja obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu.

Predškolske ustanove imaju obavezu da roditeljima-starateljima djece koja su bila uključena u Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, kao i za djecu koja su pohađala Cjeloviti razvojni program u godini pred polazak u osnovnu školu, osiguraju sljedeću dokumentaciju:

- Uvjerenje o završenom Programu obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu ili Uvjerenje o završenom Cjelovitom razvojnem programu u godini pred polazak u osnovnu školu
- Mapu dječijih radova (razvojni portfolio i/ili zbirku dječijih radova)
- Kontrolnu listu za opservaciju djeteta
- Prijavni obrazac s upisa u Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, ljekarsko uvjerenje i kopiju rodnog lista

Navedena dokumentacija sadrži mjerljive pokazatelje koji će poslužiti školskim pedagogima prilikom upisa učenika u prvi razred osnovne škole, a nastavnicima razredne nastave za inicijalno snimanje prilikom dizajniranja razvojnih portfolija učenika u prvom razredu osnovne škole.

Prije realizacije POPOiO organiziran je seminar za sve realizatore (165) i koordinatore (36), na kojem su učesnici seminara dobili potrebne informacije o specifičnostima Programa i njegove realizacije, kao i o bavezama realizatora i koordinatora.

Koordinatori POPOiO su direktori ili uposlenici predškolskih ustanova/škola, koji su pružali podršku realizatorima u sve tri faze: faza pripreme, faza realizacije i faza evaluacije Programa. To je bilo od velike važnosti, posebno za realizatore POPOiO bez prethodnog iskustva u struci. Kvalitetna saradnja između koordinatora i realizatora Programa bila je zasnovana na sljedećem:

- kontinuiranim kontaktima, dogovoru i razmjeni iskustava kroz Stručne aktive ili neposredne kontakte koordinatora i realizatora, a koji su vezani za organizaciju i planiranje odgojno-obrazovnog rada, rad sa djecom sa posebnim potrebama, vođenje pedagoške dokumentacije, saradnju sa roditeljima, organiziranje internih i javnih priredbe, te organiziranje posjeta školi i institucijama u zajednici i
- posjetama koordinatora mobilnim igraonicama POPOiO koje su djelovale pri osnovnim školama.

3.1. Poteškoće pri implementaciji POPOiO u školskoj 2013/2014. godini

Na osnovu izvještaja koordinatora o realizaciji POPOiO identificirane su poteškoće koje su otežale njegovu realizaciju, a vezane su za finansijske, materijalne i kadrovske uvjete, ali i nedostatak svijesti o važnosti predškolskog odgoja i obrazovanja, kako kod roditelja predškolske djece, tako i šire društvene zajednice. Jedna od poteškoća je ta da sredstava namijenjena za implementaciju POPOiO nisu bila blagovremeno operativna, što je usložnjavalo kvalitetnu implementaciji (nedostatak didaktičkog materijala, kašnjenje sa isplatama naknada realizatorima, i sl).

Budući da se 69% grupa POPOiO realizirao u osnovnim školama, a u tri slučaja i u prostorijama mjesnih zajednica, to je otežavalo realizaciju Programa zbog neadekvatnih materijalnih uvjeta (prostor, namještaj i higijenski čvorovi koji nisu prilagođeni potrebama djece predškolskog uzrasta, nedostatak opreme, didaktičkog i drugog radno-igrovnog materijala i sl.).

Problemi su bili i kadrovske prirode, jer su u školama, uglavnom, radili nastavnici/profesori razredne nastave. Poseban problem se javljao u kombinovanim odjeljenjima, u kojima se realizirao POPOiO za grupe koje su brojale manje od šestero djece, a vezan je za organizaciju rada sa djecom različitog uzrasta, sadržaja i pristupa. U više slučajeva se radilo o peterostrukim kombinacijama.

Zbog nedovoljno razvijene svijesti kod nekih roditelja o značaju POPOiO za rast i razvoj djeteta, kao i informiranosti o njihovim obavezama, primjećen je veliki broj izostanaka djece, kašnjenje sa upisom djece i sl.

Pored navedenih poteškoća, potrebna je detaljnija evaluacija Programa, jer je uočeno da je Programom predviđen kratak period adaptacije, te da bi se neki sadržaji trebali prilagoditi razvojnim mogućnostima i potrebama djece tog uzrasta.

3.2.Pozitivni efekti implementacije POPOiO u školskoj 2013/2014. godini

Mada je u realizaciji POPOiO bilo određenih poteškoća, pozitivni rezultati nisu izostali. Pozitivni rezultati su identificirani na osnovu opservacija djece na početku i kraju realizacije POPOiO od strane realizatora, a ogledaju se u sljedećem:

- sticanju radnih, kulturnih i higijenskih navika kod djece,
- razvoju pozitivne slike o sebi,
- razvoju samostalnosti djece,
- poboljšanju komunikacije među djecom,
- razvoju fine motorike,
- razvoju pozitivnog stava i interesa djece prema školi,
- brzom prilagođavanju novoj sredini i
- upoznavanju zajednice kroz organizovane posjete insititucijama i ustanovama.

Poseban značaj implementacije ovog programa ogleda se i u činjenici da su i djeca iz ruralnih sredina, kao i djeca iz porodica slabog imovnog stanja, imala priliku da budu obuhvaćena predškolskim odgojem i obrazovanjem. "Veliko oduševljenje su izrazili roditelji iz ruralnih sredina, jer su i njihova djeca obuhvaćena predškolskih odgojem i obrazovanjem. Uvidjeli su da su djeca dosta sigurnija, slobodnija i komunikativnija sa razvijenim navikama. Pomoć roditelja na pojedinim lokacijama ogledala se u obezjeđivanju simboličnih poklona za djecu na završnim priredbama, u organizovanju zajedničkih izleta, u radu sa djecom u ruralnim školama i sl. „ (iz Izvještaja koordinatora o realizaciji POPOiO u školskoj 2013/2014.godini)

„Program je uticao na razvoj svijesti o značaju i važnosti ranog rasta i razvoja, koji predstavlja temelj psiho-fizičkog razvoja svake ličnosti. Zato je predškolski odgoj i obrazovanje usmjeren prema svim aspektima razvoja djeteta i temelj je cjeloživotnog učenja u sistemu odgoja i obrazovanja u BiH.“ (Ibidem)

Identificirani pozitivni rezultati POPOiO još jedna su potvrda naučnim istraživanja navedenih u Uvodu ove informacije, a koja govore o pozitivnom utjecaju predškolskog odgoja i obrazovanja na sve aspekte razvoja djeteta, te osiguranju jednakih uvjeta za svako dijete za njegov cjelovit rast i razvoj.

3.3. Finansijska sredstva potrebna za POPOiO

Tabela 4: Budžet POPOiO u školskoj 2012/2013. i 2013/2014. godini

R. br.	Pozicija	Iznos za 2013. godinu (KM)	Iznos za 2014. godinu (KM)
1.	Sredstva za isplate naknada angažovanim nastavnicima u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja na području Kantona	127.527,90	275.791,20
2.	Sredstva za materijalne troškove ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja (didaktički + potrošni materijal)	42.455,00	53.900,00
3.	Sredstva za prevoz djece sa roditeljima/pratiocima	46.968,99	58.435,84
4.	Nabavka didaktičkog i potrošnog materijala za osnovne škole u kojima se realizuje Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja	17.392,49	10.668,48
5.	Nabavka dnevnika rada i uvjerenja za sve formirane odgojne grupe u ustanovama i školama	6.192,10	6.614,00
6.	Troškovi organizovanja jednodnevnih obuka u cilju jačanja kompetencija realizatora Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja	1.060,00	1.085,00
7.	Ukupno utrošena sredstva Transfera za finansiranje POPOiO	241.596,48	406.494,52
8.	Ukupno Planirani Transfer za POPOiO	260.000,00	406.810,00
9.	Stepen realizacije sredstava Transfera	92,9%	99,9%
10.	Sredstva za isplate naknada angažovanim nastavnicima razredne nastave u osnovnim školama na realizaciji POPOiO na području Kantona	137.644,94	94.752,36
11.	Ukupno Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja (budžetska sredstva)	379.241,42	501.246,88
12.	Donatorska sredstva UNICEF-a za sufinansiranje Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja	99.716,40	106.597,95
13.	Ukupno (budžetska sredstva + donacija UNICEF-a)	478.957,82	607.844,83

Tabela 4 prikazuje cjelokupan budžet potreban za realizaciju POPOiO. Iz navedenog budžeta je vidljivo da dio sredstava potiče iz donatorskih sredstava. Naime, za školsku 2012/2013. godinu iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju POPOiO osigurano je **379.241,42 KM**, a od strane UNICEF-a **99.716,40 KM**. Dakle, za realizaciju POPOiO u školskoj 2012/2013 godini za **3366** djece utrošeno je ukupno **478.957,82 KM (80% iz Budžeta Kantona i 20% iz donatorskih sredstava)**.

Za školsku 2013/2014. godinu iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju POPOiO osigurano je **501.246,88 KM**, a od strane UNICEF-a **106.597,95 KM**, Dakle, za realizaciju POPOiO u školskoj 2013/2014. godini za **3931** dijete utrošeno je ukupno **607.844,83 KM. (78,73% iz Budžeta Kantona i 21, 27 % iz donatorskih sredstava)**.

Iz navedenih podataka evidentno je da je procenat donatorskih sredstava za obje godine oko 20%, o čemu se treba voditi računa prilikom planiranja budžeta za narednu godinu, tim prije što nema garancije da su donatorska sredstva raspoloživa i za narednu godinu.

Podaci iz *Tabele 4*, za školsku 2013/2014. godinu pokazuju da su sredstva za isplatu naknada realizatorima u iznosu od 376.543,60 KM tj.73,92% ukupnih sredstava osigurana iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju POPOiO (501.246,88 KM).

Iz *Tabele 4*, također, je vidljivo da je približan procenat koji se izdvaja za nabavku didaktičkog materijala 12,88% (54.568,48 KM), a za prijevoz djece i roditelja/staratelja 11,66% (58.435,84 KM). Što se tiče budžetske stavke didaktički, potrošni i higijenski materijal, s obzirom na broj odgojnih grupa i djece, možemo kazati da su sredstva od prosječno 350 KM po grupi za tri mjeseca nedostatna. Najveći dio sredstava ide na potrošni materijal i higijenu, tako da manji dio sredstava se utroši za nabavku trajnih didaktičkih sredstava bitnih za kvalitetnu realizaciju odgojno-obrazovnog rada.

U dosadašnjoj realizaciji aktivnosti primjećeno je da bi za kvalitetniju realizaciju POPOiO trebalo iz budžeta finansirati i osiguranje djece, ali i razmišljati o mogućnosti participacije u troškovima prijevoza realizatora.

Na kraju, ako govorimo o visini zahvatanja iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona za POPOiO, onda treba napomenuti da ukoliko bi se opredijelili za modifikaciju organizacije i realizacije POPOiO, a što je pojašnjeno u dijelu 2.3. *Kadrovski kapaciteti*, trebalo bi budžet za realizaciju programa, samo u prvoj godini, uvećati za polovinu, kako bi se osigurala sredstva za realizaciju POPOiO i to:

- u proljetnom ciklusu za svu djecu školske obveznike i
- u jesenjem ciklusu za 50% djece koja su školski obveznici naredne godine.

Napominjemo da bi budžet za realizaciju POPOiO bio samo za jednu godinu uvećan, a poslije bi se postigao kontinuitet u planiranju budžeta u skladu sa novim konceptom

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

4.1. Zaključci

- Na području Zeničko-dobojskog kantona od školske 2012/13. godine implementira se Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu u trajanju od 150 sati.
- Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu za školsku 2013/2014. godinu obuhvaćeno je 3366 djece ili 99,55%, a za školsku 2013/2014. godinu 3931 dijete ili 99,80%, što znači da je dostignut skoro **100%** obuhvat djece u godini pred polazak u školu, a što je u skladu sa ciljem postavljenim u Strateškim pravcima razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije 2008.-2015. godina.
- POPOiO je pridonio skoro 100%, obuhvatu djece u godini pred polazak u školu, ali je obuhvat djece Cjelovitim razvojnim programom i dalje veoma nizak i za školsku 2013/2014. godinu iznosi samo **14,70%**, što nije ni približno postavljenom cilju, postavljenom u Strateškim pravcima, od **50%** za 2015. godinu.
- Budući da su Programom obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja obuhvaćena sva djeca (djeca iz socijalno ugroženih porodica, djeca iz ruralnih sredina, djeca sa posebnim obrazovnim potrebama i sl.), ostvaren je cilj da se osiguraju jednaki uvjeti za svako dijete za njegov cjelovit rast i razvoj.
- Na osnovu opservacija djece na početku i kraju realizacije Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja od strane realizatora POPOiO, vidni su pozitivni učinci navedenog programa, a koji se ogledaju u sljedećem: sticanju radnih, kulturnih i higijenskih navika kod djece, razvoju pozitivne slike o sebi, razvoju samostalnosti djece, poboljšanju komunikacije među djecom, razvoju fine motorike, razvoju pozitivnog stava i interesa djece prema školi, bržem prilagođavanju novoj sredini.
- Nosio realizacije POPOiO, u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju, su predškolske ustanove, ali se zbog malih kapaciteta predškolskih ustanova (prostornih i kadrovskih) u proteklom periodu POPOiO realizirao uz pomoć osnovnih škola u ruralnim područjima i u općima koje nemaju predškolske ustanove (Olovo, Usora i Doboju Jug).
- POPOiO se, u školskoj 2013/2014. godini, realizirao u 191 grupi, od toga 59 grupa (31,38%) u predškolskim ustanovama, 129 grupa (68,61%) u osnovnim školama i 3 grupe (1,60%) u mjesnim zajednicama.
- Uvjeti za realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja, u školama i mjesnim zajednicama su neadekvatni, a odnose se na prostor, namještaj i higijenske čvorove, jer nisu prilagođeni potrebama djece predškolskog uzrasta, te nedostatak opreme, didaktičkog i drugog radno-igrovnog materijala za djecu predškolskog uzrasta.

- Za grupe djece manje od šest polaznika Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja se realizirao u 46 kombinovanih odjeljena osnovnih škola, a što je zbog složenosti organizacije rada sa djecom različitog uzrasta, nastavnih sadržaja i pristupa, otežalo realizaciju Programa.
- Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja se realizirao u dva ciklusa u proljetnom terminu što je predstavljalo veliko opterećenje za sve aktere - predškolske ustanove i škole, realizatore i roditelje.
- U realizaciji POPOiO u školskoj 2013/2014. godini učestvovalo je **165** realizatora, od čega je 92 nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja i 73 nastavnika/profesora razredne nastave. Od **92** nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, **65** je sa Zavoda za zapošljavanje, a **29** iz predškolskih ustanova. Od **73** nastavnika/profesora razredne nastave, **12** je sa Zavoda za zapošljavanje, a ostali su iz osnovnih škola u kojima se Program realizira.
- Zbog specifičnosti rada sa djecom ovog uzrasta, a koje se odnose na razvojne mogućnosti i potrebe djece i metode rada, potrebno je da ovaj program, u što je moguće većoj mjeri, realiziraju nastavnici/profesori predškolskog odgoja i obrazovanja.
- Imajući u vidu da se na Zavodu za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona nalazi 87 nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja, ali i da predškolske ustanove imaju unutarnje kadrovske kapacitete koje mogu djelimično staviti u funkciju realizacije POPOiO, to se može smatrati dovoljnim za stručnu realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja, ukoliko bi se uradila modifikacija realizacije Programa, tj. Program se realizirao u dva termina, jesenjem i proljetnom.
- Sredstva namijenjena za implementaciju POPOiO bila su operativna kada se uveliko krenulo sa realizacijom prvog ciklusa POPOiO (maj-juni), što je usložnjavalo implementaciju (nedostatak didaktičkog materijala, kašnjenje sa isplata naknada realizatorima, i sl).
- Od ukupno utrošenih sredstava za realizaciju POPOiO, u obje godine, udio donatorskih sredstava je bio oko 20%.
- Iz budžeta POPOiO za naknade realizatorima troši se približno 73,92% ukupnih sredstava osiguranih iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju POPOiO (501.246,88KM), dok se za nabavku didaktičkog materijala troši 12,88% (54.568,48 KM), za prijevoz djece i roditelja/staratelja 11,66% (58.435,84 KM), za obuku realizatora i koordinatora izdvaja se oko 0,22%, dok nekih stavki, koje bi uticale na kvalitetniju realizaciju, nema (osiguranje djece, participacija u troškovima prijevoza realizatora).

4.2. Preporuke

- Preduzeti potrebne aktivnosti da bi budžetska sredstva planirana za implementaciju POPOiO bila blagovremeno operativna (do marta).
- Na osnovu dvogodišnjeg iskustva u realizaciji POPOiO uraditi detaljnu analizu budžeta, potrebe njegovog povećanja, ali i mogućnosti preraspodjelue unutar budžetskih stavki, odnosno planiranje novih (osiguranje djece, participacija u prijevozu realizatora i sl.).
- Početkom kalendarske godine, putem sredstava javnog informisanja, pozvati roditelje da prijave djecu, polaznike POPOiO u osnovnu školu kojoj gravitiraju, kako bi se na vrijeme sačinili spiskovi djece i formirale grupe za POPOiO.
- Raditi na blagovremenom informiranju roditelja o njihovim pravima, zakonskim obavezama i predviđenim mjerama sankcije u slučaju neblagovremenog upisa djece ili odbijanja upisa djece u Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja.
- Blagovremeno poduzeti mjere za osiguranje stručnog kadra u svim općinama Zeničko-dobojskog kantona, budući da ima dovoljan broj nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja prijavljenih na Zavodu za zapošljavanje.
- Kontinuirano raditi na razvoju stručnih kompetencija realizatora POPOiO kako bi se osigurao kvalitet realizacije Programa, ali i njegovo dalje unapređivanje.
- Koordiniranim aktivnostima Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona i škola, prilagoditi i urediti prostore u školama koji će se koristiti za realizaciju POPOiO, kao i za nastavu u nižim razredima.
- Pronaći adekvatan model rada sa djecom u grupama manjim od šestoro djece kako bi se izbjegla realizacija Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u kombiniranim odjeljenjima.
- Provesti evaluaciju POPOiO i njegove dosadašnje realizacije s ciljem unapređenja kvalitete POPOiO.
- Razmotriti mogućnost modifikacije koncepta realizacije Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja, tj. njegovu realizaciju u dva tromjesečna ciklusa (jesenjem i proljetnom), s ciljem poboljšanja njegove kvalitete i djelotvornosti.
- Uskladiti realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja sa terminima upisa djece u osnovnu školu, kao i potrebnu dokumentaciju, koja je djelimično propisana Pravilnikom o postupku upisa djece u prvi razred osnovne škole

- Iznaći mogućnost za prelazak djece, koja pohađaju CRP, na poludnevni boravak u predškolskoj ustanovi, finansiran od strane roditelja, i njihovo uključivanje u POPOiO, finansiranog iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona.

5. KORIŠTENI IZVORI ZA PRIPREMANJE

1. Antropova, M.V., Koljčova, M.M. (1986). *Psihofiziološka zrelost dece*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
2. Hasanagić, A. (2010). *Indikatori zrelosti djece za polazak u školu*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet u Istočnom Sarajevu.
3. Horvat, L. (1986). *Predškolsko vaspitanje i intelektualni razvoj*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
4. Mandić, P., Gajanović, N. (1982). *Teorijske i praktične osnove upisa djece u školu – priručnik uz instrumentarij*, Sarajevo: Svjetlost.
5. Pašalić-Kreso, A. (2000), *Rano učenje: ili učenje u funkciji uvećanja kapaciteta mozga*, Sarajevo: COI Step by Step.
6. XXX (2011). *Akcionni plan za djecu Bosne i Hercegovine 2011.-2014* Sarajevo: Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.
7. XXX (2012). *Informacija o implementaciji Strateških pravaca razvoja predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo: Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Ministarstvo civilnih poslova.
8. XXX (2011). *Izveštaj o implementaciji Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo: APOSO.
9. XXX (2013). *Izveštaj koordinatora o realizaciji POPOiO u školskoj 2012/2013. godini*: Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona.
10. XXX (2014). *Izveštaj koordinatora o realizaciji POPOiO u školskoj 2013/2014. godini*: Pedagoški zavod Zenica.
11. XXX (2007). *Okvirni zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju* ("Službeni glasnik BiH" broj 88/2007)
12. XXX (2011). *Pedagoški standardi i normativi za predškolski odgoj i obrazovanje* ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 2/11).
13. XXX (2006). *Pravilnik o postupku upisa djece u osnovnu školu* ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 5/08).
14. XXX (2008). *Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije 2008.-2015.* („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 63/08).
15. XXX (2004). *Strateški pravci razvoja predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini* (2004), Sarajevo: Ministarstvo civilnih poslova.
16. XXX (2012). *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju* ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" br. 07/10, 08/12): *Zeničko-dobojski kanton*.
17. http://www.fmon.gov.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=564:izvjetaj-o-organiziranju-i-odnavanju-meunarodne-konferencije-o-predkolskom-odgoju-i-obrazovanju&catid=39:sektor-za-predkolsko-osnovno-i-srednje-obrazovan&Itemid=150

6. PRILOZI

Tabela 5: *Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2011/2012. godini*

Tabela 6: *Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2012/2013. godini*

Tabela 7: *Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini*

Tabela 8: *Materijalno-tehnički kapaciteti u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini*

Tabela 9 : *Struktura uposlenika predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini*

Broj:10-01-38-16194-1/14
Zenica, 27.11.2014. godina

DIREKTORICA

Munevera Selmanović

OPĆINA/NA ZIV PREDŠKOL SKE USTANOVE	BROJ DJECE I BROJ ODGOJNIH GRUPA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI U ŠKOLSKOJ 2011/2012. GODINI																		UKUPAN BROJ DJECE			UKUPAN BROJ GRUPA		
	JASLICE (6 mj.-3 godine)			VRTIĆ (3 i 4 godine)			VRTIĆ (5 godina)			"MALA ŠKOLA"			GRUPA PROGRAM OPOi O			OSTALO								
	BROJ DJECE			BROJ GRU PA	BROJ DJEC E			BROJ GRU PA	BROJ DJECE			BROJ GRUP A	BROJ DJECE			BROJ GRUP A	BROJ DJECE			BROJ GRUP A				
	M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M		Ž	U
1. OPĆINA BREZA																								
JU za predškolski odgoj i obrazovanje "U mihana Čuvidina" Breza	-	-	-	-	12	8	20	1	10	12	22	1	-	-	-	-	-	-	-	-	22	20	42	2
Ukupno:	-	-	-	-	12	8	20	1	10	12	22	1	-	-	-	-	-	-	-	-	22	20	42	2
2. OPĆINA DOBOJ JUG																								
Ukupno:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. OPĆINA KAKANJ																								
JU za predškolski odgoj i obrazovanje "Mladost" Kakanj	24	17	41	2	33	20	53	3	14	18	32	2	41	31	72	3	-	-	-	-	112	86	198	10

PPU "Palčica" Tešanj	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
PPU "Obdanište" Tešanj	2	3	5	1	5	3	8	1	2	4	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	10	19	3			
PPU "Vesela družina" Tešanj	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Ukupno:	14	17	31	3	24	23	47	4	21	23	44	4	7	6	13	1	-	-	-	-	66	69	135	12				
7. OPĆINA USORA																												
Ukupno:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
8. OPĆINA VAREŠ																												
JPU"Dječije obdanište Vareš" Vareš	-	-	-	-	12	6	18	1	3	3	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	9	24	2			
Ukupno:	-	-	-	-	12	6	18	1	3	3	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	15	9	24	2				
9. OPĆINA VISOKO																												
JU za predškolski odgoj i obrazovanje Visoko	20	12	32	2	37	25	62	2	16	16	32	1	-	-	-	-	-	-	-	-	25	25	50	2	98	78	176	7
Ukupno:	20	12	32	2	37	25	62	2	16	16	32	1	-	-	-	-	-	-	-	25	25	50	2	98	78	176	7	
10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI																												

JU "Gradski dječiji vrtić" Zavidovići	6	6	10	16	1	1	12	8	20	1	1	24	16	40	2	2	-	-	-	-	-	-	-	19	190	20	200	39	390	0	19	19	23	232	23	234	46	466	6	23	23	
Ukupno:	6	6	10	16	1	1	12	8	20	1	1	24	16	40	2	2	-	-	-	-	-	-	-	19	190	20	200	39	390	0	19	19	23	232	23	234	46	466	6	23	23	
11. OPĆINA ZENICA																																										
JU Predškolski odgoj obrazovanje Zenica	45	45	36	81	5	5	95	94	189	10	10	36	40	76	4	4	35	30	65	5	5	-	-	-	25	18	43	2	2	236	218	454	26	26								
PPU "Alem" Zenica	-	-	-	-	-	1	4	2	6	1	1	7	6	13	1	1	1	5	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	13	25	3	3								
PPU "Bambi" Zenica	23	23	17	40	2	2	17	10	27	2	2	13	10	23	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	37	90	5	5									
PPU "Bubamara" Zenica	-	-	-	-	-	1	7	7	14	1	1	3	8	11	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	15	25	2	2									
PPU "Dječija Montessori kuća" Zenica	13	13	10	23	1	3	38	25	63	3	3	21	23	44	2	2	18	21	39	2	-	-	-	-	-	-	-	-	90	79	169	8	8									
PPU "Hud-Hud" Zenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
PPU "Pupoljak" Zenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PPU "Sindibad" Zenica	4	4	8	12	1	1	4	3	7	1	1	5	4	9	1	1	-	-	-	-	-	-	-	7	8	15	1	20	23	43	4	4										

PPU "Široki osmjeh" Zenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ukupno:	85	71	156	9	165	141	306	18	85	91	176	10	54	56	110	8	-	-	-	-	32	26	58	3	421	385	806	48
12. OPĆINA ŽEPČE																												
Dječiji vrtić "Don Ivica Čondrić" Žepče	8	7	15	1	22	11	33	1	17	11	28	1	20	19	39	2	-	-	-	-	-	-	-	-	67	48	115	5
PUPOO "Mumi" Žepče	-	-	-	-	12	9	21	1	8	8	16	1	7	10	17	1	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27	54	3
Ukupno:	8	7	15	1	34	20	54	2	25	19	44	2	27	29	56	3	-	-	-	-	-	-	-	-	94	75	169	8
UKUPNO ZDK:	169	140	309	19	340	264	604	33	215	215	430	24	147	129	276	16	-	-	-	-	247	251	498	24	1117	999	2116	116

Tabela 5: Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2011/2012. godini

OPĆINA/NA ZIV PREDŠKOL SKE USTANOVE/	BROJ DJECE I BROJ ODGOJNIH GRUPA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI U ŠKOLSKOJ 2012/2013. GODINI																			UKUPAN BROJ DJECE			UKUPAN BROJ GRUPA					
	JASLICE (6 mj.-3 godine)			VRTIĆ (3 i 4 godine)			VRTIĆ (5 godina)			"MALA ŠKOLA"			GRUPA PROGRAM OPOi O			OSTALO												
	BROJ DJECE		BROJ GRU PA	BROJ DJEC E		BROJ GRU PA	BROJ DJECE		BROJ GRUP A	BROJ DJECE		BROJ GRUP A	BROJ DJECE		BROJ GRUP A	BROJ DJECE		BROJ GRUP A	M	Ž	U							
	M	Ž		U	M		Ž	U		M	Ž		U	M		Ž	U					M		Ž	U	M	Ž	U
2. OPĆINA BREZA																												
JU za predškolski odgoj i obrazovanje"U mihana Čuvidina" Breza	-	-	-	-	8	14	22	1	13	9	22	1	-	-	-	-	56	51	107	4	-	-	-	-	77	74	151	6
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	8	14	22	1	13	9	22	1	-	-	-	-	56	51	107	4	-	-	-	-	77	74	151	6
2.OPĆINA DOBOJ JUG																												
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.OPĆINA KAKANJ																												

JU za predškolski odgoj i obrazovanje "Mladost" Kakanj	14	18	32	2	25	29	54	3	30	28	58	3	-	-	-	-	119	134	253	24	-	-	-	-	178	197	375	31	
PPU "Pčelica i med" Kakanj	6	8	14	1	-	-	-	-	10	12	22	1	-	-	-	-	42	56	98	7	-	-	-	-	58	76	134	9	
Ukupno:	20	26	46	3	25	29	54	3	30	28	58	3	-	-	-	-	16	19	35	1	31	-	-	-	11	41	22	8	40
4.OPĆINA MAGLAJ																													
JU "Dječiji vrtić" Maglaj	11	4	15	1	18	8	26	1	21	14	35	1	-	-	-	-	84	60	144	6	-	-	-	-	134	86	220	9	
PPU "Dječiji osmijeh" Maglaj	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ukupno:	11	4	15	1	18	8	26	1	21	14	35	1	-	-	-	-	84	60	144	6	-	-	-	-	134	86	220	9	
5.OPĆINA OLOVO																													
Ukupno:	
6. OPĆINA TEŠANJ																													
PPU "Blizanci" Tešanj	8	7	15	1	7	7	14	1	5	7	12	1	-	-	-	-	113	114	227	13	-	-	-	-	133	135	268	16	
PPU "Cvijetić" Tešanj	4	8	12	1	11	17	28	2	11	9	20	2	-	-	-	-	77	37	11	7	-	-	-	-	10	71	17	12	

<i>Ukupno:</i>	18	17	35	2	32	30	62	2	25	17	42	1	-	-	-	-	22	4	20	9	43	3	21	-	-	-	-	29	9	27	3	57	2	26
10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI																																		
JU "Gradski dječiji vrtić" Zavidovići	6	10	16	1	30	42	72	3	25	27	52	2	-	-	-	-	124	98	222	14	60	73	133	5	232	234	466	25						
<i>Ukupno:</i>	6	10	16	1	30	42	72	3	25	27	52	2	-	-	-	-	124	98	222	14	60	73	133	5	232	234	466	25						
11. OPĆINA ZENICA																																		
JU Predškolski odgoj obrazovanje Zenica	45	38	83	5	80	83	163	10	30	42	72	4	-	-	-	-	350	376	726	41	-	-	-	-	505	539	1044	60						
PPU "Alem" Zenica	6	5	11	1	2	5	7	1	6	9	15	1	-	-	-	-	18	12	30	2	-	-	-	-	32	31	63	5						
PPU "Bambi" Zenica	17	13	30	2	11	15	26	2	13	11	24	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	33	70	6						
PPU "Bubamara" Zenica	-	-	-	-	-	-	-	-	8	12	20	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	12	20	1					
PPU "Dječija Montessori kuća" Zenica	14	11	25	1	34	40	74	2	12	20	32	1	-	-	-	-	53	33	86	4	-	-	-	-	113	104	217	8						
PPU "Hud-Hud" Zenica	-	-	-	-	7	6	13	1	4	3	7	1	-	-	-	-	9	9	18	1	-	-	-	-	20	18	38	2						
PPU "Pupoljak" Zenica	-	-	-	-	11	4	15	1	13	11	24	2	-	-	-	-	16	13	29	2	-	-	-	-	27	17	44	3						

PPU "Sindibad" Zenica	4	5	9	1	4	3	7	1	7	7	14	1	-	-	-	-	12	18	30	2	-	-	-	-	27	33	60	5		
PPU "Široki osmjeh" Zenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ukupno:	86	72	139	10	14	13	50	5	18	93	11	208	13	-	-	-	45	46	91	9	52	-	-	-	-	76	78	75	56	90
12. OPĆINA ŽEPČE																														
Dječiji vrtić "Don Ivica Čondrić" Žepče	10	5	15	1	11	8	19	1	23	11	34	1	-	-	-	-	16	17	33	2	40	35	75	4	100	76	176	9		
PUPOO "Mumi" Žepče	-	-	-	-	10	4	14	1	5	11	16	1	-	-	-	-	21	23	44	2	-	-	-	-	36	38	74	4		
Ukupno:	10	5	15	1	21	12	33	1	28	22	50	2	-	-	-	-	37	40	77	4	40	35	75	4	136	114	250	0	13	
UKUPNO ZDK:	166	153	319	21	313	323	636	34	264	260	524*	28	-	-	-	-	1422	1338	2760*	170	100	108	208**	9	2265	2182	4447	260		

Tabela 6: Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2012/2013. godini

* **524** djece uzrasta od 5 godina pohađalo je *Cjeloviti razvojni program* (CRP).

Ukupan broj djece koja su pohađala *Program OPOiO* u školskoj 2012/2013. godini iznosio je **3158. Od navedenog broja djece (3158), predškolske ustanove su bile nositelj svih aktivnosti za **2760** djece, PPU "Blizanci" Jelah Tešanji je bila nositelj aktivnosti za **52** djece sa područja općine Doboj Jug, a za preostalih **346** djece nositelji aktivnosti su bile osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona i to: JU OŠ "Čamil Sijarić" Zenica (67 djece), JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo (38 djece), JU OŠ "Olovo"Olovo (56 djece), JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora (40 djece), JU OŠ "Alija Nametak" Žepče (27 djece), JU OŠ "Abdulvehab Ilhamija" Žepče (49 djece) i JU OŠ "Fra Grga Martić " Žepče (69 djece).

*** **208 djece** je pohađalo Program za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu koji je realiziran na području općina Žepče i Zavidovići, a čija je realizacija podržana finansijski od strane navedenih općina i UNICEF-a.

OPĆINA/NA ZIV PREDŠKOLSKKE USTANOVE	BROJ DJECE I BROJ ODGOJNIH GRUPA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI														UKUPAN BROJ DJECE			UKUPAN BROJ GRUPA										
	JASLICE (6 mj.-3 godine)			VRTIĆ (3 i 4 godine)			VRTIĆ (5 godina)			"MALA ŠKOLA"			GRUPA PROGRAM OPO i O						OSTALO									
	BROJ DJECE			BROJ GRU PA	BROJ DJEC E			BROJ GRU PA	BROJ DJECE			BROJ GRU PA	BROJ DJECE			BROJ GRU PA												
	M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M		Ž	U								
3. OPĆINA BREZA																												
JU za predškolski odgoj i obrazovanje"U mihana Čuvidina" Breza	-	-	-	-	12	8	20	1	9	13	22	1	-	-	-	-	63	75	138	5	-	-	-	-	84	96	180	7
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	12	8	20	1	9	13	22	1	-	-	-	-	63	75	138	5	-	-	-	-	84	96	180	7
2.OPĆINA DOBOJ JUG																												
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.OPĆINA KAKANJ																												
JU za predškolski odgoj i obrazovanje "Mladost" Kakanj	17	13	30	2	28	24	52	3	26	22	48	2	-	-	-	-	51	49	100	6	91	109	200	14	213	217	430	27

PPU "Pčelica i med" Kakanj	10	8	18	1	-	-	-	-	12	15	27	1	-	-	-	38	29	67	4	-	60	52	112	6			
Ukupno:	27	21	48	3	28	24	52	3	38	37	75	3	-	-	-	89	78	167	10	91	109	200	14	273	269	542	33
4.OPĆINA MAGLAJ																											
JU "Dječiji vrtić" Maglaj	8	4	12	1	15	10	25	1	12	16	28	1	-	-	-	32	45	77	5	46	26	72	3	113	101	214	11
PPU "Dječiji osmijeh" Maglaj	6	9	15	1	5	10	15	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	19	32	2
Ukupno:	14	13	27	2	20	20	40	2	14	16	30	1	-	-	-	32	45	77	5	46	26	72	3	126	120	246	13
5.OPĆINA OLOVO																											
Ukupno:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. OPĆINA TEŠANJ																											
PPU "Blizanci" Tešanj	10	5	15	1	5	8	13	1	7	6	13	1	-	-	-	56	58	114	6	-	-	-	-	78	77	155	9
PPU "Cvijetić" Tešanj	4	3	7	1	5	4	9	1	6	7	13	1	-	-	-	27	21	48	3	-	-	-	-	42	35	77	6
PPU "Dječiji san" Tešanj	2	6	8	1	2	8	10	1	4	3	7	1	-	-	-	73	86	159	8	-	-	-	-	81	103	184	11
PPU "Evlad" Tešanj	6	7	13	1	8	4	12	1	4	-	4	1	-	-	-	43	51	94	5	-	-	-	-	61	62	123	8
PPU "Palčica" Tešanj	11	12	23	1	10	7	17	1	-	-	-	-	-	-	-	30	30	60	3	-	-	-	-	51	49	100	5

PPU "Obdanište" Tešanj	2	6	8	1	-	-	-	-	6	8	14	1	-	-	-	10	11	21	1	-	-	-	-	18	25	43	3	
PPU "Vesela družina" Tešanj	6	4	10	1	5	7	12	1	5	6	11	1	-	-	-	40	38	78	4	-	-	-	-	56	55	111	7	
Ukupno:	41	43	84	7	35	38	73	6	32	30	62	6	-	-	-	27	92	57	4	30	-	-	-	38	74	69	3	49
7. OPĆINA USORA																												
Ukupno:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. OPĆINA VAREŠ																												
JPU "Dječije obdanište Vareš" Vareš	-	-	-	-	9	3	12	1	7	5	12	1	-	-	-	29	21	50	4	-	-	-	-	45	29	74	6	
Ukupno:	-	-	-	-	9	3	12	1	7	5	12	1	-	-	-	29	21	50	4	-	-	-	-	45	29	74	6	
9. OPĆINA VISOKO																												
JU za predškolski odgoj obrazovanje Visoko	22	14	36	2	29	27	56	2	18	20	38	1	-	-	-	130	116	246	15	108	90	198	6	307	267	574	26	
Ukupno:	22	14	36	2	29	27	56	2	18	20	38	1	-	-	-	130	116	246	15	108	90	198	6	307	267	574	26	
10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI																												
JU "Gradski dječiji vrtić" Zavidovići	8	7	15	1	35	35	70	3	26	30	56	3	-	-	-	76	64	140	10	166	134	300	15	311	270	581	32	

<i>Ukupno:</i>	8	7	15	1	35	35	70	3	26	30	56	3	-	-	-	-	76	64	14	0	10	16	6	3	4	30	0	15	31	1	27	0	58	1	32
11. OPĆINA ZENICA																																			
JU Predškolski odgoj obrazovanje Zenica	42	41	83	7	70	76	146	8	34	30	64	4	-	-	-	-	388	396	784	47	-	-	-	-	-	-	-	-	534	543	1077	66			
PPU "Alem" Zenica	6	5	11	1	2	5	7	1	6	9	15	1	-	-	-	-	19	17	36	2	-	-	-	-	-	-	-	33	36	69	5				
PPU "Bambi" Zenica	12	28	40	2	5	8	13	1	10	7	17	1	-	-	-	-	31	25	56	2	-	-	-	-	-	-	-	58	68	126	6				
PPU "Bubamara" Zenica	-	-	-	-	-	-	-	-	8	12	20	1	-	-	-	-	21	19	40	2	-	-	-	-	-	-	-	29	31	60	3				
PPU "Dječija Montessori kuća" Zenica	8	12	20	1	34	30	64	1	12	16	28	1	-	-	-	-	47	41	88	4	-	-	-	-	-	-	-	101	99	200	7				
PPU "Hud-Hud" Zenica	-	-	-	-	8	6	14	1	7	5	12	1	-	-	-	-	8	8	16	1	-	-	-	-	-	-	-	23	19	42	2				
PPU "Pupoljak" Zenica	-	-	-	-	13	12	25	1	16	9	25	2	-	-	-	-	20	9	29	2	-	-	-	-	-	-	-	49	30	79	5				
PPU "Sindibad" Zenica	8	6	14	1	2	3	5	1	7	19	26	1	-	-	-	-	43	35	78	4	-	-	-	-	-	-	-	60	63	113	7				
PPU "Široki osmjeh" Zenica	3	-	3	-	3	7	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	5	8	1	-	-	-	-	-	-	-	9	12	21	2				

<i>Ukupno:</i>	79	92	11	1	12	13	14	20	1	15	10	10	20	7	12	-	-	-	-	58	0	55	5	11	35	65	-	-	-	-	89	90	17	97	10	4	
12. OPĆINA ŽEPČE																																					
Dječiji vrtić "Don Ivica Čondrić" Žepče	-	-	-	-	-	17	15	32	1	26	8	34	1	-	-	-	-	-	48	33	81	4	-	-	-	-	91	56	147	6							
PUPOO "Mumi" Žepče	-	-	-	-	-	12	9	21	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94	69	163	9	-	-	-	-	106	78	184	10							
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	-	29	24	53	2	26	8	34	1	-	-	-	-	-	14	10	24	4	13	-	-	-	19	7	4	1	16						
UKUPNO ZDK:	191	190	381	27	334	326	660	35	270	266	536*	29	-	-	-	-	-	1420	1351	2771*	4	157	411	359	770**	38	2626	2492	5118	286							

Tabela7: Obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini

***536 djece** uzrasta od 5 godina pohađalo je *Cjeloviti razvojni program* (CRP).

Ukupan broj djece koja su pohađala *Program OPOiO* u školskoj 2013/2014. godini iznosio je **3224. Od navedenog broja djece (3224), predškolske ustanove su bile nositelj svih aktivnosti za **2771** djece. PPU "Dječiji san" Tešanj je bila nositelj aktivnosti za djecu sa područja općine Doboju Jug, a za preostalih **453** djece nositelji aktivnosti su bile osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona i to: JU OŠ "Čamil Sijarić" Zenica (89 djece), JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo (35 djece), JU OŠ "Olovo" Olovo (51 djece), JU OŠ "Maglaj" Maglaj (28 djece), JU OŠ "Huso Hodžić" Tešanj (33 djece), JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora (54 djece), JU OŠ "Žepče" Žepče (77 djece) i JU OŠ "Fra Grga Martić" Žepče (59 djece).

*** **770 djece** je pohađalo Program za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu koji je realiziran na području općina Visoko, Kakanj, Maglaj i Zavidovići, a čija je realizacija podržana finansijski od strane navedenih UNICEF-a u okviru projekta Dubai Cares.

ŠKOLSKA GODINA	BROJ DJECE I BROJ ODGOJNIH GRUPA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA																				UKUPAN BROJ DJECE			UKUPAN BROJ GRUPA				
	JASLICE (6 mj.-3 godine)				VRTIĆ (3 i 4 godine)			VRTIĆ (5 godina)			"MALA ŠKOLA"			GRUPA PROGRAM OPO i O				OSTALO										
	BROJ DJECE			BROJ GRU PA	BROJ DJEC E			BROJ GRU PA	BROJ DJECE			BROJ GRUP A	BROJ DJECE			BROJ GRUP A	BROJ DJECE			BROJ GRUP A								
	M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U		M	Ž	U					
Školska 2011/2012. godina	169	140	309	19	340	264	604	33	215	215	430	24	147	129	276	16	-	-	-	-	247	251	498	24	1117	999	2116	116
Školska 2012/2013. godina	166	153	319	21	313	323	636	34	264	260	524	28	-	-	-	-	1422	1338	2760*	170	100	108	208	9	2265	2182	4447	260
Školska 2013/2014. godina	191	190	381	27	334	326	660	35	270	266	536	29	-	-	-	-	1420	1351	2771*	157	411	359	770	38	2626	2492	5118	286
UKUPNO:	526	483	1009	67	987	913	1900	2002	748	741	1489	81	147	129	276	16	2842	2689	5531**	309	411	359	770	38	5453	5006	10459	640

Tabela 1: Broj djece i broj odgojnih grupa u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona u periodu školska 2011/2012.-2013/2014. godina

*Ukupan broj djece koja su pohađala **Program OPOiO** u školskoj 2012/2013. godini iznosio je **3158**. Od navedenog broja djece (3158), predškolske ustanove su bile nositelj svih aktivnosti za **2760** djece, PPU "Blizanci" Jelah Tešanj je bila nositelj aktivnosti za **52** djece sa područja općine Doboj Jug, a za preostalih **346** djece nositelji aktivnosti su bile osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona i to: JU OŠ "Čamil Sijarić" Zenica (67 djece), JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo (38 djece), JU OŠ "Olovo"Olovo (56 djece), JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora

(40 djece), JU OŠ "Alija Nametak" Žepče (27 djece), JU OŠ "Abdulvehab Ilhamija" Žepče (49 djece) i JU OŠ "Fra Grga Martić " Žepče (69 djece).

Ukupan broj djece koja su pohađala **Program OPOiO u školskoj 2013/2014. godini iznosio je **3224** Od navedenog broja djece (3224), predškolske ustanove su bile nositelj svih aktivnosti za **2771** djece. PPU "Dječiji san" Tešanj je bila nositelj aktivnosti za djecu sa područja općine Doboj Jug i ista su prikazana u zbirnim podacima za općinu Tešanj, a za preostalih **453** djece nositelji aktivnosti su bile osnovne škole na području Zeničko-dobojskog kantona i to: JU OŠ "Čamil Sijarić" Zenica (89 djece) , JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo (35 djece), JU OŠ "Olovo" Olovo (51 djece), JU OŠ "Maglaj" Maglaj (28 djece), JU OŠ "Huso Hodžić" Tešanj (33 djece), JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora (54 djece), JU OŠ "Žepče", Žepče (77 djece) i JU OŠ "Fra Grga Martić " Žepče (59 djece).

***Ukupan broj djece koja su pohađala Program OPOiO u protekle dvije školske godine iznosio je **6382**, od čega su predškolske ustanove bile nositelji aktivnosti za **5531djece**, a za preostali broj djece (851) nositelji aktivnosti su bili PPU "Blizanci" Jelah, Tešanj, PPU "Dječiji san"Tešanj i osnovne škole JU OŠ "Čamil Sijarić" Zenica , JU OŠ "Hasan Kikić" Olovo , JU OŠ "Olovo"Olovo , JU OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora, JU OŠ "Alija Nametak" Žepče, JU OŠ "Abdulvehab Ilhamija" Žepče i JU OŠ "Fra Grga Martić" Žepče, JU OŠ "Žepče" Žepče, JU OŠ "Maglaj" Maglaj i JU OŠ "Huso Hodžić" Tešanj.

PREDŠKOLSKA USTANOVA	POVRŠINA PROSTORA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI		BROJ PROSTORIJA ZA REALIZACIJU PROGRAMA OPOiO	MATERIJALNO-TEHNIČKI UVJETI ⁴					
	ZATVORENI	OTVORENI		GRAĐEVINSKO STANJE PROSTORIJA			OPREMLJENOST PROSTORIJA		
				Z	DZ	N	Z	DZ	N
1. OPĆINA BREZA									
JU za predškolski odgoj i obrazovanje "Umihana Čuvidina" Breza	500 m ²	2000 m ²	1	1	-	-	1	-	-
<i>Ukupno:</i>	<i>500 m²</i>	<i>2000 m²</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
2. OPĆINA DOBOJ JUG									
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. OPĆINA KAKANJ									
JU za predškolski odgoj i obrazovanje "Mladost" Kakanj	1100 m ²	1600 m ²	1	1	-	-	1	-	-
PPU "Pčelica i med" Kakanj	300 m ²	150 m ²	2	2	-	-	-	2	-
<i>Ukupno:</i>	<i>1400 m²</i>	<i>1750 m²</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>-</i>
4. OPĆINA MAGLAJ									
JU "Dječiji vrtić" Maglaj	700 m ²	2000 m ²	1	-	1	-	-	1	-
PPU "Dječiji osmijeh" Maglaj	160 m ²	500 m ²	5	5	-	-	5	-	-
<i>Ukupno:</i>	<i>860 m²</i>	<i>2500 m²</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>5</i>	<i>1</i>	<i>-</i>
5. OPĆINA OLOVO									
<i>Ukupno:</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-

6. OPĆINA TEŠANJ									
PPU "Blizanci" Tešanj	220 m ²	150 m ²	2	2	-	-	2	-	-
PPU "Cvijetić" Tešanj	316 m ²	400 m ²	2	2	-	-	2	-	-
PPU "Dječiji san" Tešanj	110 m ²	70 m ²	1	-	1	-	-	1	-
PPU "Evlad" Tešanj	190 m ²	200 m ²	1	1	-	-	1	-	-
PPU "Palčica" Tešanj	196 m ²	270 m ²	1	1	-	-	1	-	-
PPU "Obdanište" Tešanj	108 m ²	400 m ²	1	1	-	-	1	-	-
PPU "Vesela družina" Tešanj	150 m ²	50 m ²	2	2	-	-	2	-	-
<i>Ukupno:</i>	<i>1290 m²</i>	<i>1540 m²</i>	<i>10</i>	<i>9</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>9</i>	<i>1</i>	<i>-</i>
7. OPĆINA USORA									
<i>Ukupno:</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
8. OPĆINA VAREŠ									
JPU "Dječije obdanište Vareš" Vareš	505 m ²	445 m ²	1	1	-	-	1	-	-
<i>Ukupno:</i>	<i>505 m²</i>	<i>445 m²</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
9. OPĆINA VISOKO									
JU za predškolski odgoj i obrazovanje Visoko	1065 m ²	1826 m ²	1	1	-	-	1	-	-
<i>Ukupno:</i>	<i>1065 m²</i>	<i>1826 m²</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI									
JU "Gradski dječiji vrtić" Zavidovići	2470 m ²	12000 m ²	12	6	2	4	6	2	4
<i>Ukupno:</i>	<i>2470 m²</i>	<i>12000 m²</i>	<i>12</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>4</i>

11. OPĆINA ZENICA									
JU Predškolski odgoj i obrazovanje Zenica	3287 m ²	2395 m ²	9	-	9	-	-	9	-
PPU "Alem" Zenica	220 m ²	-	1	1	-	-	1	-	-
PPU "Bambi" Zenica	279 m ²	60 m ²	2	-	2	-	-	2	-
PPU "Bubamara" Zenica	100 m ²	-	2	-	-	2	-	-	2
PPU "Dječija Montessori kuća" Zenica	550 m ²	450 m ²	2	2	-	-	2	-	-
PPU "Hud-Hud" Zenica	396 m ²	1000 m ²	2	2	-	-	2	-	-
PPU "Pupoljak" Zenica	440 m ²	262m ²	2	2	-	-	2	-	-
PPU "Sindibad" Zenica	206 m ²	500 m ²	2	2	-	-	2	-	-
PPU "Široki osmijeh" Zenica	110 m ²	70 m ²	1	-	1	-	-	1	-
Ukupno:	5588 m²	4737m²	23	9	12	2	9	12	2
12. OPĆINA ŽEPČE									
Dječiji vrtić "Don Ivica Čondrić" Žepče	612 m ²	4855 m ²	1	1	-	-	1	-	-
PUPOO "Mumi" Žepče	140 m ²	600 m ²	1	1	-	-	1	-	-
Ukupno:	752 m²	5455 m²	2	2	-	-	2	-	-
UKUPNO ZDK:	14430 m²	32253 m²	59	37	16	6	35	18	6

Tabela 8: Materijalno-tehnički kašaciteti u predškolskim ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. godini

⁴ **Legenda:** *Z*-zadovoljava, *DZ*-djelimično zadovoljava, *N*-nezadovoljava

OPĆINA/ NAZIV PREDŠKOLSKE USTANOVE	Odgajatelj	Prof. POIO	Nastav. POIO	Profesori RN	Nastavnici RN	Učitelji	Zdravstveni radnici	Medicinska sestra/tehničar	Ljekar pedijatar	Ostalo (npr. stomatolog)	Stručni saradnici	Pedagg/ped.-psih/soc. rad	Psiholog	Defektolog-oligofrenolog	Logoped	Ostalo (nast. eng, njem...)	Admin.-tehničko osoblje	Sekretarica	Računovođa	Pomoćno i tehničko osoblje	Spremačica	Domar	Kuharica i pom. osoblje	Ostalo (čuvar, vozač...)	Rukovodno osoblje	Direktor	Koordinator	M	Ž	Do 20 god	Više od 20 god.	
	1. OPĆINA BREZA																															
JU za POiO "Umihana Čavidina" Breza		3	-	-	-	-		-	-	-		-	-	-	-	-		-	-		-	-	-	-		1	-	-	4	4	-	
2. OPĆINA DOBOJ JUG																																
		-	-	-	-	-		-	-	-		-	-	-	-	-		-	-		-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	
3. OPĆINA KAKANJ																																
PPU "Pčelica i med" Kakanj		2	-	-	-	-		1	-	-		1	1	-	-	-		-	-		1	-	1	-		1	-	-	8	7	1	
JU za POiO "Mladost" Kakanj		3	7	-	-	-		4	-	-		-	-	-	1	-		1	-		3	1	3	-		1	-	1	2 4	1 5	9	
4. OPĆINA MAGLAJ																																

JU "Dječiji vrtić"Maglaj	4	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	1	0	5	5
PPU "Dječiji osmijeh" Maglaj	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	5	5	-	
5. OPĆINA OLOVO																											
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. OPĆINA TEŠANJ																											
PPU "Evlad" Tešanj	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	5	5	-	
PPU "Obdanište Tešanj"	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	1	
PPU "Blizanci" Tešanj	1	-	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	7	7	-	
PPU "Dječiji san" Tešanj	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	7	7	-	
PPU "Vesela družina " Tešanj	1	-	-	-	2 ¹	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	5	5	-	
PPU "Palčica" Tešanj	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	5	5	-	

PPU "Cvijetić" Tešanj		1	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	7	5	2		
7. OPĆINA USORA																												
		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8. OPĆINA VAREŠ																												
JPU "Dječije obdanište Vareš"Var eš		1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	4	-		
9. OPĆINA VISOKO																												
JU za POiO Visoko		2	4	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	1	-	-	1	-	1	1	7	4	4	
10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI																												
JU "Gradski dječiji vrtić" Zavidovići		-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1	2	-	-	1	-	2	1	1	3	10	
11. OPĆINA ZENICA																												
PPU „Široki osmjeh“ Zenica		1					1										1						1	-	4	4	-	
JU POiO Zenica		-	1	3	1	2	1	-	-	-	-	-	1		1	-	1	6	-	-			1	1	-	6	1	46
		5	0				4										6						4		4	8		

PPU "HudHud" Zenica	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1	4	5	-	
PPU "Pupoljak" Zenica	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	1	2	5	7	-		
PPU "Sindibad" Zenica	2	-	-	-	-	1			1					-	-	1	1	-	1	-	1	6	7	-		
PPU "Alem" Zenica	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	4	5	-		
PPU "Bubamar a" Zenica	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	3	-		
PPU "Dječija Montessori kuća" Zenica	1	1	1	-	-	1	$\frac{1}{3}$		1		1	3^*	-	-	1	-	1	2^*	1	-	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1		
PPU "Bambi" Zenica	1	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	1	0	0	-	
12. OPĆINA ŽEPČE																										
Dječiji vrtić "Don I.Čondrić" Žepče	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	1	2	7	5	4

³ Angažiraju se po potrebi, po ugovoru o djelu

PUPOO “Mumi” Žepče																																										
UKUPNO ZDK		34	39	15	10	4 ²		35	1	-		5	2	1	4	7		6	4		43	6	7	3		26	4	14	24	2	15	9	83									

Tabela 9 : *Struktura uposlenika predškolskih ustanova na području Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2013/2014. Godini*